

MODTAGET

1:1 MAJ 2006 12 40

Den Centrale Indlevering



DET ØKOLOGISKE RÅD
FREMTIDENS MILJØ SKABES I DAG

Det Enerkipolitiske Udvalg
EPU alm. del - Bilag 211
Offentligt

København, den 11 maj, 2006

Danmark kan få flere og bedre grønne afgifter

Hvis de danske forbrugere skal tænke mere i miljø skal indkomstskatten ned, de grønne afgifter skal sikre, at de bedste produkter også er de billigste, og det offentlige skal have konkrete mål for de grønne indkøb. Et nyt hæfte fra Det Økologiske Råd ser på, hvordan vi kan udnytte økonomiske virkemidler bedre til miljøets fordel.

Vi kan som danske forbrugere få endnu bedre muligheder for at tænke i miljø, når vi køber biler, elkogere eller når vi sætter os i et fly. Det er nemlig afgifternes påvirkning af priserne, der i høj grad styrer, hvordan vi handler som forbrugere. Derfor har EU fokuseret på øget brug af økonomiske virkemidler i Grønbogen om energieffektivisering fra 2005. Det Økologiske Råd har vurderet anbefalingerne i EUs Grønbog og omsat dem til konkrete danske forslag i det nye hæfte "Afgiftsreform og energibesparelser. Bedre udnyttelse af afgiftsinstrumentet", som udkommer i dag.

Med ni konkrete handlingsanvisninger for den danske regering, kommuner og regioner fungerer hæftet som en menu med anbefalinger, der er lige til at plukke af.

"Vi ved, at det er økonomiske virkemidler, der har den bedste effekt på forbrugernes adfærd, og derfor har vi sat fokus på afgifterne. Det er her, at regeringen virkelig kan gå ind og ændre hverdagen for dig og mig. Energirigtige holdninger skal også være god økonomi. Hvis for eksempel energirigtige vaskemaskiner er billigere end deres energislugende modpart, er der jo ingen, der ved deres fulde fem vil vælge energimonsteret", siger Christian Ege, formand for Det Økologiske Råd.

Hæftet fokuserer på, at det skal være billigere for den danske forbruger at handle miljørigtigt. Derfor foreslår Rådet blandt andet, at vi ændrer afgifterne for personbiler, varebiler og lastbiler, så de fremmer de mindst forurenende. Det samme skal gælde produkter som for eksempel hårde hvidevarer. Også energimærkningen skal forbedres. Desuden bør afgifterne i princippet være ens for alle sektorer. Der er sektorer, hvor det ud fra konkurrence hensyn er nødvendigt, at danske virksomheder ikke er hårdere belastet af energiafgifter end de udenlandske virksomheder. Endelig skal grønne indkøb være obligatoriske for hele den offentlige sektor. Der skal opstilles konkrete mål for andelen af grønne indkøb, og udviklingen skal evalueres.

Samtidig med at grønne afgifter øges, skal indkomstskatten sænkes - så det samlede skattetryk ikke øges.

"De grønne afgifter trænger til et grundigt eftersyn, for at vi som forbrugere får lyst til at handle miljøvenligt. Det er også det, som både EU og OECD anbefaler. Vi er glade for, at både SF og de radikale har taget initiativ hertil, og at regeringspartierne også er åbne for drøftelser heraf. Vores nye hæfte giver dem mulighed for at gå i gang med arbejdet i dag," siger Christian Ege.

Hæftet kan rekvireres gratis fra Det Økologiske Råd og ses på www.ecocouncil.dk.

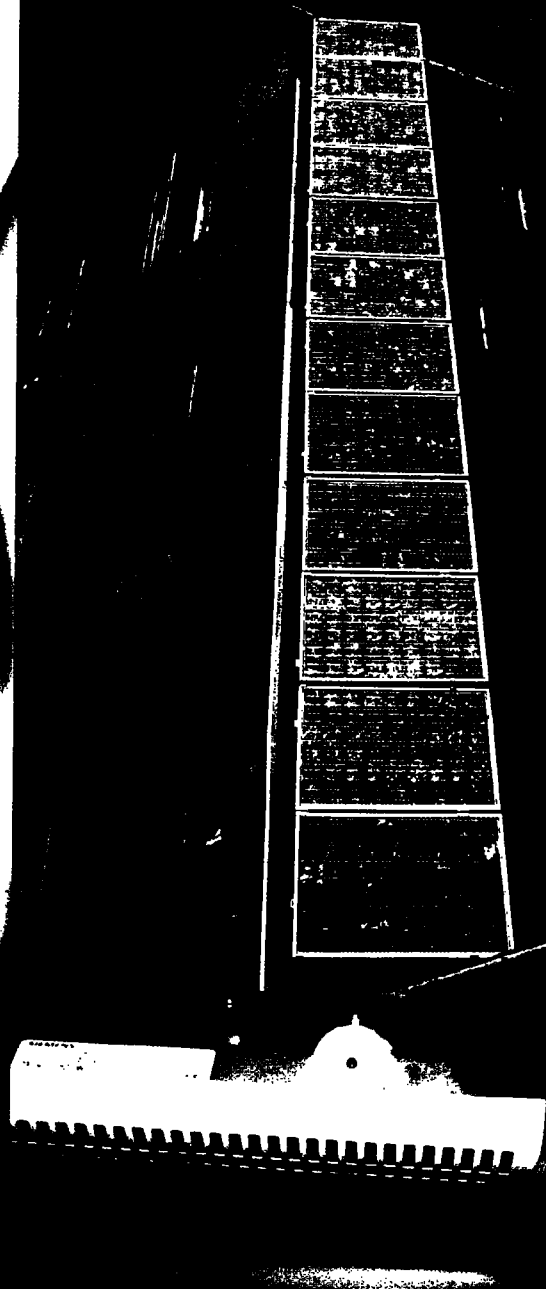
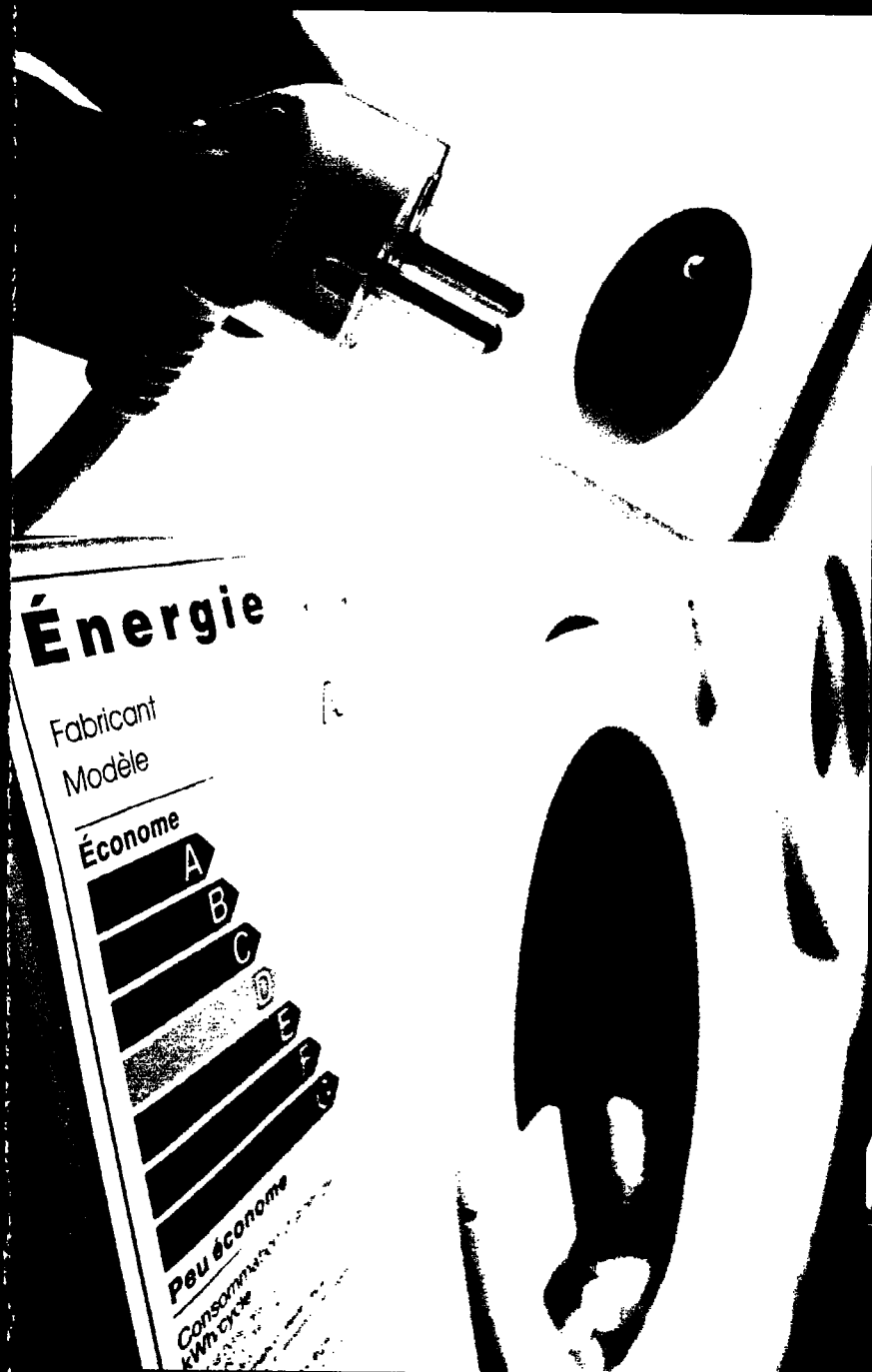
For mere information og for tilsendelse af hæftet kontakt – Christian Ege på 33 18 19 33, 28 58 06 98 eller christian@ecocouncil.dk



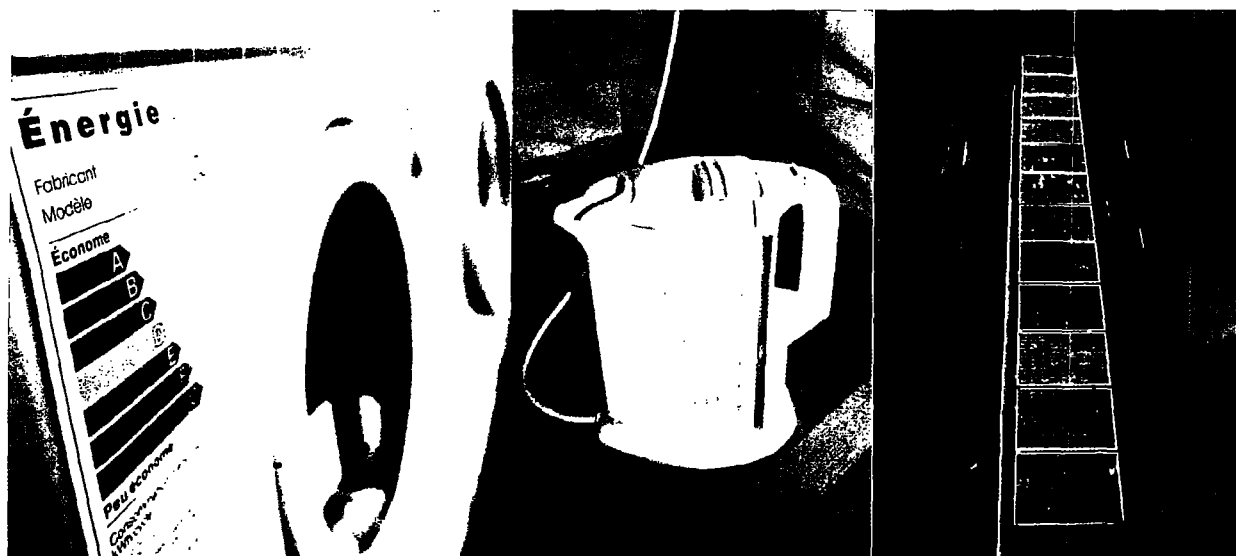
Fakta om Det Økologiske Råd

Det Økologiske Råd er en uafhængig organisation, der arbejder for en økologisk bæredygtig udvikling med social retfærdighed og menneskelig trivsel. Blandt andet arbejder Rådet med at konkretisere EU miljø- og energiforslag, for partikelfiltre på store køretøjer, for bedre ventilation i huse og for færre kemikalier i vores hverdag. Rådet gennemfører blandt andet oplysningsarbejde, dokumentation og debat indenfor højt prioriterede miljøområder, samt udgiver tidsskriftet *Global Økologi*. Læs mere om Det Økologiske Råd på www.ecocouncil.dk

Afgiftsreform og energibesparelser Bedre udnyttelse af afgiftsinstrumentet



Det Økologiske Råd
Fremtidens miljø skabes i dag



ISBN: 87 - 89843 - 93 - 2

Tekst: Johan Nielsen, Det Økologiske Råd

Lay out: Søren Dyck-Madsen

Fotos: EU-kommissionens audiovisuelle bibliotek: side 1 øverst t.v., side 1 nederst t.v. side 2 t.v., side 3 t.h og side 9 øverst

Elkraft: side 19 næstøverst

Alle øvrige fotos: Søren Dyck-Madsen

Tryk: Øko-tryk på svanemærket papir

1. udgave maj 2006

Hæftet er gratis og kan fås i Det Økologiske Råd. Ved forsendelse opkræves porto samt et ekspeditionsgebyr på 10 kr.

Hæftet kan læses og hentes på Det Økologiske Råds hjemmeside: www.ecocouncil.dk

Citering, kopiering og øvrig anvendelse af hæftets indhold er meget ønskeligt og kan frit foretages med angivelse af kilde.

Dette hæfte er lavet med støtte fra ELFOR's energisparepulje.



Udgivet af:

Det Økologiske Råd
Fremtidens miljø skabes i dag

Blegdamsvej 4B

2200 Kbh. N

Tlf: 33 15 09 77

e-mail: info@ecocouncil.dk

Web: www.ecocouncil.dk

Indhold

Indledning	Side 5
Resumé og konklusioner - Forslagene i EU's grønbog om energibesparelser kan realiseres i Danmark	Side 6
Grønbogens forslag til øget brug af økonomiske styringsmidler	Side 9
Argumenter for en grøn skattereform	Side 11
Den danske energiafgiftspolitik og kvoteregulering	Side 13
Overordnede principper for gennemførelse af økonomiske virkemidler til fremme af energieffektivitet	Side 15
De enkelte elementer i en afgiftsreform	Side 16
Forhøjelse af energi- og miljøafgifter som led i grøn skattereform	Side 20
Konkrete ændringer af energiafgifter i husholdninger	Side 26
Tiltag i forhold til produkter	Side 28
Konkrete tiltag i den offentlige sektor	Side 30
Konkrete tiltag i det private erhverv	Side 33
Ændring af afgifter på transport	Side 35
Vil du vide mere	Side 38



Indledning

Forbruget af energi stiger i Danmark og globalt, energipriserne er stigende og konsekvenserne af klimaændringer skabt af det fossile energiforbrug viser sig stadig tydeligere. Energibesparelser er den mest effektive måde at reducere afhængigheden af fossil energi og mindske sårbarheden overfor prisstigninger. Samtidig er der et stort potentiale for at gennemføre energibesparelser. Dette bør udnyttes - samtidig med at anvendelsen af vedvarende energi øges. Dette er også nødvendigt for at nå den reduktion af CO₂ emissionerne, som Danmark har forpligtet sig til. Transport- og Energiministeriet har i september 2005 offentliggjort en *Handlingsplan for en fornyet energipareindsats* for at øge energibesparelsesindsatsen. Handlingsplanen viser, at der er urealiserede potentialer for energibesparelser på 16 % af energiforbruget, som er økonomisk rentable her og nu og yderligere potentialer på 25 % af energiforbruget, som er rentable i løbet af de næste 10 år. Der vil derfor også være en markedsmæssig fordel for Danmark i at fremme forskning og udvikling i energibesparelser.

Også EU landene som helhed har forpligtet sig til at reducere CO₂ udledningen og skal intensivere indsatsen for at nå målet. EU Kommissionen udgav i juni 2005 en Grønbog om energieffektivitet for at skubbe denne proces fremad. I Grønbogen er der en række forslag til mere effektiv anvendelse af økonomiske styringsmidler, herunder større brug af energiafgifter samt eftersyn af skattesystemet og af subsidier, så de ikke modvirker energibesparelser. Kommissionen forventer i løbet af foråret 2006, som opfølgning på Grønbogen, at fremlægge en handlingsplan til fremme af energieffektivitet.

I dette hæfte viser Det Økologiske Råd, hvordan de forslag til økonomiske styringsmidler, som EU's grønbog omtaler, kan konkretiseres og gennemføres i Danmark og hvilke indsatser, Danmark bør arbejde for på EU niveau. Hæftet viser desuden, hvordan skatterne kan omlægges som led i en grøn skattereform, så energibesparelserne øges og skatten på arbejde mindskes.

Ved en grøn skattereform vil priserne understøtte forbedringer af miljøet, og vil samtidig medføre positive effekter for den sociale og økonomiske udvikling. For at opnå dette, skal priserne pålægges miljø- og

energiafgifter, der er store nok til at motivere til de besparelser, der er nødvendig for at sikre en mere bæredygtig produktions- og forbrugsadfærd. I det omfang man kan beregne størrelsen af miljøomkostningerne - de såkaldte eksterne omkostninger - ved energiproduktion og -forbrug, skal man sikre, at miljøafgifterne som minimum svarer hertil, for at sikre princippet om, at forureneren skal betale, dvs. at den der forurener også skal betale omkostningerne herved. I praksis er det dog sjældent muligt at beregne de eksterne omkostninger præcist nok.

Det kan desuden være nødvendigt at supplere med andre økonomiske og ikke-økonomiske instrumenter end afgifter for at opnå den ønskede adfærd. Da nogle grønne skatter har en tendens til at vende den tunge ende nedad, dvs. belaste familier med lave indkomster mere end familier med højere indkomster, skal de økonomisk dårligst stillede familier kompenseres som led i en grøn skattereform.

Grønbogen er også emnet for et hæfte fra Det Økologiske Råd fra december 2005. I dette hæfte er Grønbogens forslag omtalt mere detaljeret og vores anbefalinger til en dansk indsats på alle områder beskrevet. I forhold hertil uddyber nærværende hæfte brugen af de økonomiske styringsmidler.

Den nuværende regering har med regeringsgrundlaget fra 2001 gennemført et skattestop. I regeringsgrundlaget er en undtagelse om, at netop for miljøskatter kan en skat godt øges, hvis en anden skat mindskes. Men i praksis fortolker regeringen skattestoppet restriktivt, så det stopper for gennemførelse af fornuftige afgiftsændringer, som både mindsker energiforbruget og klimapåvirkningen og samtidig nedsætter indkomstkatten. Da grønne afgifter er et af de mest effektive styringsmidler til at fremme energibesparelser og vedvarende energi, er det nødvendigt på sigt at ændre - eller omfortolke - skattestoppet. Dette kan sagtens gøres, uden at det samlede skatte- og afgiftstryk stiger.

Dette hæfte har til formål at bidrage til denne debat om de fornuftige afgiftsomlægninger og de fremtidige muligheder for at mindske miljøpåvirkninger. Dette kan samtidig mindske indkomstkatten og derved øge efterspørgslen efter arbejdskraft. Der er ved de foreslåede tiltag lagt vægt på, at det samlede skatetryk ikke stiger.

Resumé og konklusioner

Forslagene i EU's grønbog om energibesparelser kan realiseres i Danmark

Forbruget af energi stiger i Danmark og globalt, energipriserne er stigende, og konsekvenserne af klimaændringer skabt af det fossile energiforbrug viser sig stadig tydeligere. Der er derfor behov for energibesparelser. Energibesparelser er samtidig den mest effektive måde at reducere afhængigheden af fossil energi på. Samtidig er der et stort økonomisk rentabelt, men uudnyttet potentiale i energibesparelser. Dette bør udnyttes. Samtidig skal den reduktion af CO₂ emissionerne, som Danmark og de øvrige EU lande har forpligtet sig til, realiseres.

EU Kommissionen udgav i juni 2005 en Grønbog om energieffektivitet. I denne er der en række forslag til mere effektiv anvendelse af økonomiske styringsmidler, herunder større brug af energiafgifter samt eftersyn af skattesystem og af subsidier, så de ikke modvirker energibesparelser.

Dette hæfte viser, hvordan de forslag til økonomiske styringsmidler, EU's grønbog omtaler, kan konkretiseres og gennemføres i Danmark og hvilke indsatser, Danmark bør arbejde for på EU niveau. Hæftet viser desuden, hvordan skatterne i Danmark kan omlægges som led i en grøn skattereform, så energibesparelserne øges og skatten på arbejde mindskes, uden at skatetrykket øges.

“Det nuværende prissystem giver ikke forbrugerne anledning til at vælge andre forbrugsmønstre, der giver mulighed for en mere økonomisk og rationel udnyttelse af energien.”

“Den nuværende prissætning giver ingen garanti for, at de eksterne omkostninger medregnes i prisen. Dette er klart ikke noget incitament til at forbruge mindre eller til at fremstille energi ud fra mere miljøvenlige kilder.”

Citater fra Grønbogen

“Der er behov for en gradvis omlægning fra skat på arbejde til skat på miljøbelastning”

Citat af direktør Jacqueline McGlade, EUs Miljøagentur (EEA), i forbindelse med offentliggørelsen af rapporten "Miljøets tilstand i Europa", 2005

“Jeg er enig i, at der behov for at lette skatetrykket især på arbejde, og jeg er enig i, at økonomiske instrumenter kan være et effektivt instrument i miljøpolitikken”.

Citat af miljøminister Connie Hedegaard, svar på udvalgsspørgsmål om EEAs rapport (1).

Det Økologiske Råds anbefalinger:

Forøgede energi og CO₂ afgifter som led i grøn skattereform

For at sætte skub i en udvikling mod et mere bæredygtigt samfund er der behov for at tage hul på en grøn skattereform, dvs. en reform som flytter skatterne fra arbejdsindkomster og over på energi- og miljøbelastende produkter uden at skatetrykket øges. Øgede afgifter på energi- og klimagasser vil være et vigtigt element heri, samtidig med at de vil kunne sætte skub i energibesparelser.

Energiudgifterne udgør en meget lille del af de samlede omkostninger i de allerfleste erhverv. De allerfleste erhvervsvirksomheders samlede omkostninger vil derfor kun blive belastet ganske lidt ved højere energi- og CO₂-afgifter. Til gengæld er der nogle få meget konkurrenceudsatte erhverv med meget høje energiudgifter, som kan blive belastet hårdt. Det indskrænker sig stort set til de virksomheder, som er underlagt kvotereguleringen.

Vi anbefaler derfor at forøge energi- og CO₂-afgifter med 50% over 10 år som led i en grøn skattereform. Alle erhvervsvirksomheder skal betale de fulde energi- og CO₂-afgifter. Er der enkelte konkurrenceudsatte erhvervsvirksomheder, hvis udgifter til miljø- og energiafgifterne udgør over 5% af de samlede omkostninger, laves særordninger for disse.

Energi- og CO₂-afgifter på alle virksomheder, undtagen de mest konkurrenceudsatte

For at sikre en øget energieffektivitet i hele EU og for at modvirke uligheder i konkurrencevilkårene skal Danmark desuden arbejde for højere minimumsenergiafgifter i EU.

Auktionering af CO₂-kvoter

Det nuværende CO₂-kvotesystem, hvor de kvoteregulerede virksomheder og elværkerne får kvoterne foræret af staten, medfører nogle meget høje ekstraindtægter i de kvoteregulerede virksomheder, samtidig med at staten går glip af afgifterne. Der er derfor tale om en reel pengeoverførsel til virksomhederne. Danmark bør derfor arbejde for, at virksomhederne efter 2012 skal købe CO₂-kvoter ved EU auktion. Indtil dette realiseres fuldt ud, skal Danmark i EU arbejde for, at CO₂-kvoterne i EU fordeles til virksomhederne efter en international benchmarking af output indenfor de enkelte brancher.

Øgede energibesparelser ved bredere ansvar herfor

Der er behov for at få yderligere fart på energibesparelserne i Danmark. Vi støtter derfor, at net- og distributionsselskaberne for el, fjernvarme, gas og olie har fået et øget ansvar for gennemførelse af energibesparelser i overensstemmelse med aftalen mellem regeringen og nogle af de øvrige partier i Folketinget i sommeren 2005.

Vi anbefaler desuden, at selskaberne får mulighed for at yde rådgivning, lån og tilskud til energibesparende foranstaltninger. Vi ser gerne, at energispareindsatsen for nogle af forsyningsarterne gennemføres ved en udlicitering, eller at der oprettes en "Energisparefond" - udover den eksisterende Elsparefonden - for at få uvildige energispareekspertter på banen. De aftaler, der skal indgås med distributionsselskaberne, bør desuden afspejle, at CO₂ udledningerne fra elproduktionen er større end fra fjernvarmeproduktionen.

For yderligere at fremme energibesparelserne bør desuden oprettes fonde på gas-, fjernvarme- og olieområdet for at fremme energibesparelser og energioplysning. Fondene kan finansieres ved en lille energiafgift på de pågældende produkter, svarende til Elsparefonden på elområdet.

Virksomhederne skal motiveres til at gennemføre energibesparelser med lang tilbagebetalingstid. Det kan ske ved, at staten stiller en garanti i tilfælde af virksomhedens ophør.

De faste omkostninger minimeres for forbrugerne

For husholdninger med et lille elforbrug kan de faste afgifter til et udgøre en relativt stor andel. Det foreslås derfor at fjerne de faste afgifter på el og erstatte dem med variable afgifter. For fjernvarme stilles krav om, at det faste bidrag for fjernvarmeværker højst må udgøre 20-25% af de samlede indtægter. Desuden anbefales, at rabatten for husstande med elvarme fjernes, og at det kombineres med en midlertidig

tilskudsordning til installation af varmepumper og andre former for energibesparende varmeinstallation.

Øget energimærkning

Efterhånden som der sker energimærkning i EU eller indgås frivillige aftaler for flere apparater bør der gennemføres ordninger med tilskud til køb af energieffektive apparater, finansieret via energi- eller elafgiften. Samtidig bør minimumsstandarden øges løbende, så de mest energiforbrugende apparater gradvist forbydes.

Der bør desuden i EU afsættes flere ressourcer til energimærkning og gennemføres mærkning af flere produkter, bl.a. til at reducere standby forbruget af elapparater. På de områder, hvor der er gennemført vurderinger efter ECO designdirektivet og er foretaget mærkning, bør mærkningsordningen revideres mindst hvert 5. år.

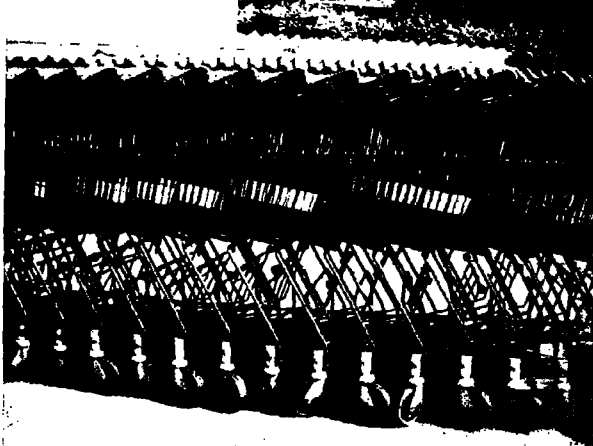
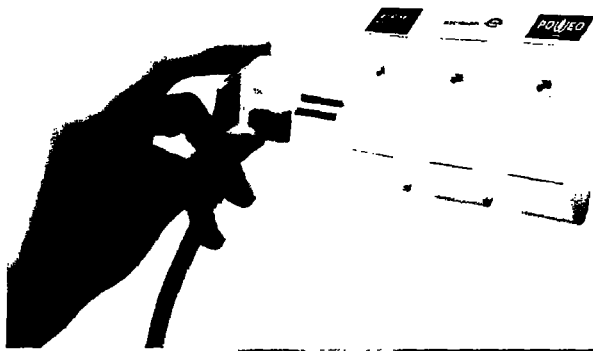
Offentlig grøn indkøbspolitik forstærkes

Grønne indkøb bør gøres obligatoriske for hele den offentlige sektor, der bør opstilles konkrete mål for andelen af grønne indkøb, og udviklingen i de grønne indkøb bør evalueres løbende. På udvalgte produktområder bør desuden igangsættes udviklingsarbejde for mere energi- og miljørigtige produkter, og der bør oprettes fonde/puljer på udvalgte områder, hvor grønne produkter er dyrere end de gængse.

Øgede variable afgifter for biler, varebiler og lastbiler

Der er behov for at mindske energiforbruget og forureningen fra trafikken. Der bør derfor indføres kørselsafgifter for personbiler, varebiler og lastbiler - dette vil nedbringe bilkørslen. For at forureningen også nedbringes, skal kørselsafgifterne være afhængige af bilens forureningsniveau, og varebiler og lastbiler bør betale kørselsafgifter. Hvis det er en politisk forudsætning for indførelse af generelle kørselsafgifter, at registreringsafgiften for personbiler nedsættes, gøres dette provenuneutralt. Registreringsafgiften kan f.eks. reduceres med 50% over 5 år, og kørselsafgifter indføres, så de mindst giver et tilsvarende provenu. Efter 5 år vurderes ordningen og der tages stilling til, om den skal fortsætte og om registreringsafgiften skal reduceres yderligere til fordel for kørselsafgifter.

Kommunen opkræver parkeringsafgifter i bycentrene, som dækker de reelle udgifter til parkering og reglerne ændres, så kun købere/lejere af lejligheder, som har bil eller som ønsker adgang til en parkeringsplads, skal betale udgifterne til parkeringspladser i ejendommen.



Danmark bør i EU arbejde for, at der udvikles en standard for et intelligent kørselsafgiftssystem, og der fastsættes minimumsafgifter for kørsel med personbiler, varebiler og lastbiler. Kollektiv transport bør også pålægges miljø- og energiafgifter, idet afgiften tilbageføres til den kollektive trafik - på en måde som motiverer til brændstofbesparelser.

Kvoteregulering af flytrafik og skibsfart

Vi støtter ideen om kvoteregulering af flytrafikken, men mener, at Danmark bør arbejde for, at kvoterne gennemføres hurtigere og der tages hensyn til skadesvirkningerne ved udledning i høje luftlag. Samtidig bør vedtages internationalt fastsatte minimums energiafgifter, som luftfartsselskaberne skal betale - i første omgang på EU-plan. Passerafgiften bør genindføres, indtil der er gennemført andre internationale reguleringer af flytrafikkens forurening af mindst samme omfang.

Vi anbefaler desuden, at der indføres samme regler for skibsfart, som er ved at blive gennemført for flytrafik, suppleret med minimumsenergiafgifter på EU-plan.

Principper for afgiftsreform på energi- og transportområdet:

En samlet skattereform bør ikke kun omfatte omlægning af afgifter, men også en tilpasning af de øvrige økonomiske rammebetingelser for energibesparelser.

1. Forhøjede energi- og miljøafgifter som led i en grøn skattereform, så det samlede skattetryk holdes konstant
2. Afgifter, der indekseres med prisudviklingen
3. Afgifter på et niveau, som sikrer opnåelse af opstillede målsætninger, og som minimum sikrer betaling for de eksterne omkostninger. Afgifter som er lige for alle sektorer og energiformer under hensyn til forskelle i miljøpåvirkning, idet afgifterne på konkurrenceudsatte erhverv tilbageføres
5. Laveste afgifter på den mest miljøvenlige energiproduktion og de mest miljøvenlige energiprodukter
6. Øgede afgifter på forurenende transportformer og transportmidler og omlægning til betaling efter brug (kørsel)
7. Fjernelse af subsidier som modvirker energibesparelser
8. Øget indsats for energibesparelser
9. Garantiordning for erhvervsvirksomheder ved investering i energibesparelser med lange tilbagebetalingstider
10. Offentlige grønne indkøb til fremme af miljø- og energibesparelser

Grønbogens forslag til øget brug af økonomiske styringsmidler

Behov for energibesparelser

Grønbogen opridser behovet for øget energieffektivitet i Europa:

- **Konkurrencedygtighed og Lissabon dagsordenen**
En række undersøgelser har vist, at EU kan spare mindst 20% af sit energiforbrug på en omkostningseffektiv måde, og derved spare 60 mia. Euro pr år. Der er behov for betydelige investeringer i energibesparelser, og det vil kunne skabe op til 1 mio. nye jobs i Europa. Gennemførelse af omkostningseffektive foranstaltninger til energibesparelser vil derfor kunne medvirke til at sikre målene fra Lissabon om øget konkurrenceevne og øget beskæftigelse.
- **Miljøbeskyttelse og EU's Kyoto forpligtigelser**
Energibesparelser er den mest effektive og billigste måde at mindske drivhusgas emissionerne og forbedre luftkvaliteten og dermed til at opfylde EU's Kyoto forpligtigelse.
- **Forsynings sikkerhed**
EU må i 2030 dække 90% af oliebehovet og 80% af gasbehovet gennem import, og det er umuligt at forudsige prisen på gas og olie. Energibesparelser er derfor et vigtigt element i at sikre forsynings sikkerheden.

I grønbogen tager Kommissionen udgangspunkt i behovet for at gennemføre øgede energibesparelser i EU hurtigt og lægger op til en kombineret indsats fra medlemslandene og fra kommissionen selv. Grønbogen er et oplæg til en handlingsplan for øget energieffektivitet, som skal vedtages på EU niveau. Grønbogen konstaterer, at den nuværende prissætning og de lave priser kan medføre et stigende energiforbrug, og at der ikke gøres nok for at sikre, at forbrugerne kan se, hvad deres energiforbrug reelt koster.

“Det nuværende prissystem giver ikke forbrugerne anledning til at vælge andre forbrugsmønstre, der giver mulighed for en mere økonomisk og rationel udnyttelse af energien.”

“Den nuværende prissætning giver ingen garanti for, at de eksterne omkostninger medregnes i prisen. Dette er klart ikke noget incitament til at forbruge mindre eller til at fremstille energi ud fra mere miljøvenlige kilder.”

Citater fra Grønbogen

Grønbogen fremhæver desuden, at brugen af økonomiske incitament og markeds kræfterne bør øges på de efterfølgende omtalte områder.

Bedre udnyttelse af afgiftsinstrumentet

Grønbogen lægger op til, at afgifterne indrettes, så de i højere grad tilskynder til en miljøvenlig adfærd og til at undgå miljøskadelig adfærd. Afgiftspolitikens positive indvirkning på energieffektiviteten skal fremmes. Især diskuteres mulighederne for en indsats på følgende områder:

- At koncentrere indsatsen vedrørende afgifter til områder, hvor harmonisering af afgifterne kan modvirke konkurrenceforvridning og til anvendelse af differentierede afgifter til at fremme brugen af vedvarende energi.
- At tilnærme energiafgifter på forskellige områder hinanden og forhøje afgifter på energi anvendt i produktionen og herved tilnærme dem til niveauet for husholdninger, og at sikre en indeksregulering heraf.
- At beskatte brændsler brugt til opvarmning.
- At rationalisere afgiftsfritagelser og -undtagelser.

I forhold til beskatning af personbiler vil Kommissionen fremsætte et forslag, som har to mål:

- at forbedre det indre markeds funktion.
- at omstrukturere afgiftsgrundlaget ved køb og ved brug af biler, så det også omfatter CO₂ emissioner, så især biler med stor motorkraft bliver dyrere.

EU har i princippet kompetence i forhold til afgifter på energiprodukter, men i praksis er EU's handlemuligheder små, fordi der kræves enstemmighed ved beslutninger om afgifter. Men hvis der ikke kan opnås enighed, kan et såkaldt "forstærket samarbejde" være en måde at gå videre på for at fremme energieffektiviteten.

Det er en samarbejdsform, der åbnes op for i Nice-traktaten. Den betyder, at mindst 8 medlemslande går sammen om fælles initiativer, og disse skal være åbne for, at flere medlemslande senere kan tilslutte sig.

Målrettet statsstøtte

De nuværende regler vedrørende Kommissionens godkendelse af statsstøtte til fremme af energieffektivitet, udløber med udgangen af 2007. Grønbogen fremhæver, at der ved revision af reglerne er mulighed for at lægge særlig vægt på foranstaltninger, der fremmer miljøinnovation og som sikrer en øget produktivitet som følge af forbedret energieffektivitet.

Offentlige indkøb

Grønbogen fremhæver, at efterspørgslen på nogle områder er for lille til at sikre udvikling og markedsføring af energibesparende teknologi. Her kan offentlige grønne indkøb være med til at sikre et marked for produkterne. De offentlige indkøb er omfattende og står for 16% af EU's bruttonationalprodukt (BNP). F.eks. køber den offentlige sektor 100.000 personbiler, 100.000 varebiler, 30.000 lastbiler og 15.000 busser om året alene i de gamle EU lande (EU 15).

Hvide attester

Hvide attester er et system, hvor slutbrugerne får en attest på reduktioner i deres energiforbrug, som angiver energiværdi og levetid. Attesterne kan købes af virksomheder, som er forpligtet til at sikre reduktioner i energiforbruget. Systemet er dermed markedsorienteret.

EU har desuden vedtaget et direktiv om energieffektivitet i slutanvendelser og om energitjenester.

Yderligere tiltag i forhold til transport

På transportområdet er der allerede i nogle medlemslande gennemført tiltag for afgiftsfritagelse for de mindst forurenende biler og til begrænsning af forurenende bilers adgang til bycentre ved anvendelse af bompenge og forbud.

Brug af infrastrukturafgifter kan fremme adfærsændringer. EU har allerede givet tilladelse til at indføre vejafgifter for tunge køretøjer. Desuden er

der krav om, at de mest forurenede byområder skal opstille planer for at bekæmpe luftforureningen. Det er i mange tilfælde sket ved, at de forurenende køretøjers adgang til bycentrene er blevet begrænset, eller at der er indført afgifter for adgang til bycentret.

Særlige finansieringsinstrumenter

Grønbogen konstaterer derudover, at der er et enormt potentiale for risikofri investeringer i småskala projekter indenfor bæredygtig teknologi. Men det sker ofte, at disse projekter ikke bliver gennemført, fordi de ikke kan finansieres uden særlige støtteforanstaltninger. Grønbogen anbefaler derfor, at det undersøges, hvordan der kan sikres flere fonde, der yder tilskud til denne type projekter.



Argumenter for en grøn skattereform

Der er i mange sammenhænge både fra officiel side og fra NGO'erne argumenteret for fordelene ved at gennemføre en grøn skattereform.

“Der er behov for en gradvis omlægning fra skat på arbejde til skat på miljøbelastning”

Citat af direktør Jacqueline McGlade, EUs Miljøagentur (EEA), i forbindelse med offentliggørelsen af rapporten “Miljøets tilstand i Europa”, 2005

“Jeg er enig i, at der behov for at lette skattetryk- ket især på arbejde, og jeg er enig i, at økonomiske instrumenter kan være et effektivt instrument i miljøpolitikken”.

Citat af miljøminister Connie Hedegaard, svar på udvalgsspørgsmål om EEAs rapport (1).

OECD (2) har også fremhævet, at en grøn skattereform kan medvirke til, at beskæftigelsen øges, hvis en række betingelser er opfyldt, bl.a.:

- De lavere indkomstskatter skal medføre, at lønningerne mindskes
- Det skal være muligt relativt let at substituere, dvs. skifte fra brug af f.eks. energi til brug af mere arbejdskraft, hvis lønningerne mindskes
- Der skal være tilstrækkeligt tid til, at husholdninger og virksomheder kan tilpasse sig de nye forhold
- Internationalt samarbejde om en grøn skattereform vil mindske argumentet for kompensation fra udsatte sektorer

I et oplæg til EU lederne fra 2005 anbefaler EU kommissionen - i forventning om at det vil skabe flere jobs - at landene skifter skattebyrden fra indkomstskatter til afgifter på forbrug eller forurening, og fremhæver, at en mere koordineret tilgang til skattesystemet vil forbedre skattesystemets performance betydeligt. Til trods for en politisk bevidsthed om behovet for at reducere skatten på arbejde, har det ikke ført til nogen større reduktioner i de senere år. Kommissionen kritiserer medlemsstaterne for at have hævet indkomstskatterne betydeligt siden 1970, mens skatterne på kapital og forbrug er forblevet konstant. Dette har forhindret skabelse af job (3).

EU kommissionen planlægger endvidere et udspil om anvendelsen af økonomiske styringsmidler i miljøpolitikken - evt. i form af en ny grønbog herom - i første halvdel af 2006.

Det Europæiske Miljøagentur har i januar 2006 udgivet en rapport om brug af markedet i miljøpolitikken: “EEA Report 1/2006 - Using the Market for Cost-effective Environmental Policy (4) .” Rapporten påpeger, at markedsbaserede instrumenter kan være et særdeles effektivt middel til at sikre EU's 6. miljøhandlingsprogram's hovedområder: mindske klima-problemerne, beskytte natur og biodiversitet, beskytte miljø og sundhed samt sikre bæredygtig udvikling af naturressourcer og mindske affaldsdannelse. De markedsbaserede instrumenter kan sikre dette, bl.a. ved at udledninger fra energiproduktionen, industri, biler og fly mindskes ved brug af omsættelige forureningsrettigheder og afgifter på brændsler. Det kan også ske ved at mindske udledninger fra bygninger og kontorer ved brug af incitamentter til øget isole-ring og energieffektive opvarmningssystemer.

Som eksempel på effekten af grønne afgifter, kan nævnes en beregning udført af Finansministeriet i 1999 af effekterne af den kommende danske energi-afgiftspakke. Vurderingen viste, at pakken både ville øge beskæftigelsen og reducere CO₂-udledningerne, jf. tabel 1.

Tabel 1: Effekt af energiafgiftspakken 1995-2005

	% ændring i beskæftigelse	Bruttoresultat	Ændr. i CO ₂ udledninger
1996	-0,3	-0,05	
1998	-0,3	-0,02	
2000	0,9	0,04	
2003	1,6	0,02	
2005	2,6	0,12	-5 til - 10%

Kilde: Finansministeriet 1999, “Vurdering af miljøafgifter og industrien”

(1) Udvalgsspørgsmål 67 december 2005

(2) OECD miljøprogram 1999 - 2000, 2001

(3) European Voice, 20. oktober 2005

(4) http://reports.eea.eu.int/eea_report_2006_1/en/EEA_report_1_2006.pdf

I øjeblikket er der en lille arbejdsløshed, men da der samtidig er mange udenfor arbejdsmarkedet, vil det være muligt ved en øget uddannelsesindsats at øge arbejdsstyrken, samtidig med at efterspørgslen efter arbejdskraft øges pga. de højere miljø- og energifgifter.

I "The European Environment, State and Outlook" fra 2005 konkluderer EEA, at der er behov for en mere integreret politik, som omfatter økonomiske styringsmidler, og som går på tværs af sektorer og miljøproblemer, hvis de miljømæssige problemer i Europa skal løses.

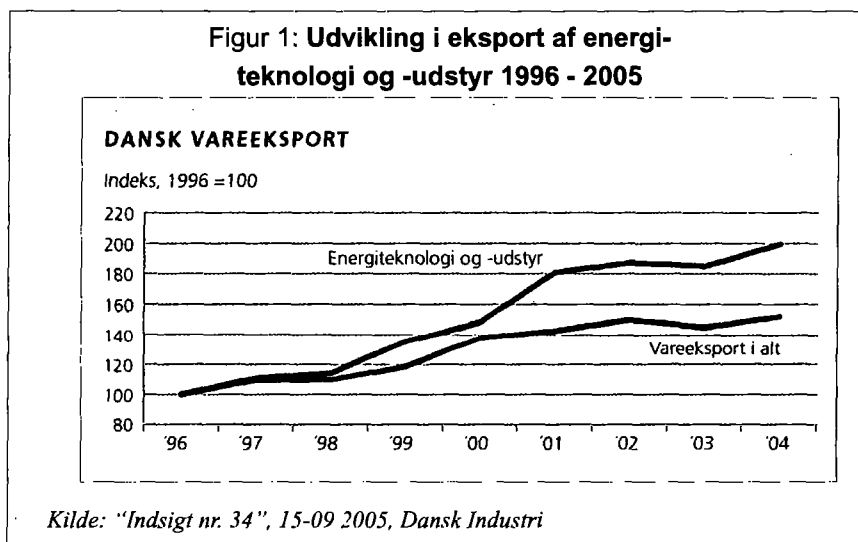
Miljøorganisationen European Environmental Bureau (EEB) har i flere år argumenteret for en grøn skattereform. En grøn skattereform er et af de vigtigste virkemidler til, at samfundet bevæger sig mod en bæredygtig udvikling. Den bidrager også til den teknologiske udvikling og en øget effektivitet. Desuden medvirker en reform til at øge antallet af jobs, især når indtægterne fra miljøafgifterne bruges til at mindske skatten på arbejde (5).

EEB har i 2004 iværksat en kampagne for en grøn skattereform med følgende mål:

- En ekstra 10% ændring af skatteprovenuet fra indkomstskatter til miljøafgifter i 2010 i EU
- Fjernelse eller ændring af miljømæssigt negative subsidier inden 2025
- Økonomiske incitamentter til at beskytte miljøet
- Tiltag til at modvirke eventuelle skæve sociale konsekvenser af omlægningen

En grøn skattereform vil yderligere fremme udvikling af miljøteknologi i Danmark og medvirke til, at Danmark fortsat ligger i front på dette område. Eksporten af miljøteknologi udvikler sig hurtigere end eksporten af de øvrige varegrupper, se figur 1. Der er således også en valutamæssig fordel ved at satse på udvikling af energibesparelser.

(5) "Environmental Fiscal Reform: Perspectives for Progress in the European Union", EEB, 2003



Den danske energiafgiftspolitik og kvoteregulering

Energi og CO₂ afgifter

De danske energiafgifter består først og fremmest af en energiafgift på brændsler. Denne er fastsat konkret for de enkelte brændsler efter energiindhold. Hertil kommer en CO₂ afgift, der også er pålagt de enkelte brændsler. Den svarer til omkring 100 kr pr ton CO₂.

Det er imidlertid kun en begrænset del af erhvervs-livet, der reelt betaler energi- og miljøafgifterne, idet virksomheder, der bruger energi til procesformål bredt defineret, får refunderet energiafgifterne.

Procesindustri, der er underlagt kvoteregulering, får 100% refusion af energiforbrug til proces og af CO₂ afgifterne. Virksomheder inden for tung procesindustri får 75% refusion af CO₂ afgifter, mens let procesindustri får 10% refusion af CO₂ afgifter. Derudover kan tung procesindustri samt virksomheder inden for lette processer, som opfylder Proms-kriteriet (se www.ens.dk), indgå aftaler med Energistyrelsen om energibesparelser. De får 22% refusion af den totale CO₂ afgift, så den samlede refusion er henholdsvis 97% (75%+22%) og 32% (10%+22%). Alle virksomheder betaler dog energi- og CO₂ afgifter af energi brugt til rumopvarmning. Desuden betaler en række serviceerhverv CO₂ afgifter (men ikke elafgift) af elforbrug brugt til edb-udstyr mv., da det ikke opfattes som en nødvendig del af produktionen.

Afgifterne på elproduktion er skruet sammen på en anden måde: Her betales afgift af slutforbruget og ikke af brændslerne. Det skyldes, at der er en stor import og eksport af strøm og en afgift på brændslerne brugt i elproduktionen ville betyde, at der ikke blev betalt afgift af importeret el, mens el til eksport blev pålagt afgifter. Energifgiften på el til varmeproduktion med 40% udnyttelse svarer nogenlunde til afgiften på brændslerne. Elsektoren er endvidere underlagt CO₂ kvotereguleringen.

Reguleringen på elområdet betyder imidlertid, at elproduktion baseret på vedvarende energiformer i praksis kommer til at betale CO₂ afgift, idet der som nævnt betales afgift af slutforbruget. Det er hos slutfbrugeren ikke muligt konkret at opgøre, hvilken del af elproduktionen, der er produceret med vedvarende energi og hvilken, der er produceret på kulfyrede kraftværker mv.

Ifølge vindmølleindustrien kan de nye store vindmøller til lands og til havs på nuværende tidspunkt producere strøm til en pris på niveau med nye kulfyrede værker, hvis der tages hensyn til, at de ikke udleder CO₂

CO₂ kvoteregulering

EU har i Kyoto-forhandlingerne forpligtet sig til at reducere EU's samlede udledninger af drivhusgasser med 8% og Danmark har forpligtet sig til i forhold til EU at reducere sine emissioner med 21%. Forhandlingerne om reduktioner efter 2012 efter Kyoto Protokollen er netop påbegyndt. EU rådet, dvs. stats- og regeringslederne, har i 2005 vedtaget, at temperaturstigningen ikke må overstige 2^o C globalt, og at den derefter skal falde igen. Denne stigning vurderes som næsten uundgåelig og samtidig som den højeste tilladelige stigning uden at skade klimaet uopretteligt.

Som følge heraf har Rådet vedtaget, at udledningen af drivhusgasser fra EU skal reduceres med 15-30% frem til 2020. Miljøministerrådet har desuden vedtaget et mål om 60-80% reduktion frem til 2050, men dette mål blev ikke omtalt i stats- og regeringsledernes resolution.

Kyoto Protokollen rummer også de såkaldte Kyoto mekanismer - kvotehandel samt Joint Implementation (JI) og Clean Development Mechanisms (CDM), som er klimaprojekter i henholdsvis de tidligere østlande og i u-landene. Den danske regering satser på at opfylde en del af klimakravene ved disse mekanismer, som reducerer CO₂ emissionerne udenfor Danmark, frem for ved reduktioner i CO₂ udledningerne i Danmark.

I Danmark er 377 produktionsenheder med tunge og lettere processer omfattet af EU's CO₂ kvotehandelsordning fra januar 2005. Denne ordning erstatter den tidligere danske kvoteregulering af elproducenter. CO₂ kvoterne er endnu ikke fordelt på virksomheder. Derudover har den danske regering afsat 220 mio kr om året i 5 år til køb af kreditter ved gennemførelse af JI og CDM. De kvoteregulerede industrier får refunderet CO₂ afgifterne.

Tidligere var elselskaberne koncessionerede selskaber, der skulle "hvile i sig selv", dvs. de måtte ikke generere et overskud. Elpriserne svarede derfor til produktionsprisen. Nu er elselskaberne privatiserede og konkurrerer på markedet. Det betyder, at den pris, de tager for en kWh el svarer til prisen på den sidst producerede enhed på markedet - efter samme princip som andre virksomheder, som sælger på et marked. Da produktionsprisen for den sidst solgte enhed er højere end den gennemsnitlige produktionspris, skabes herved en profit for elselskabet, som betales af forbrugeren under markedssystemet.

Prisen af den sidst solgte el enhed på markedet vil være bestemt af omkostningerne på det dyreste kraftværk, der sælger strøm på markedet på det pågældende tidspunkt. Det vil ofte være et kulbaseret værk med stort CO₂ udslip. CO₂ omkostningen vil i et markedsbaseret system være inkluderet i den udmeldte produktionspris på el. Omkostningerne ved CO₂ reduktionen vil derfor blive betalt af forbrugerne. De gratis tildelte udledningstilladelser (kvoter) vil således repræsentere en ekstra værdi for virksomheden. Det skyldes, at kvoten kan sælges, hvis den ikke benyttes, og at en tildelt kvote fritager kraftværket for omkostninger ved reduktion af CO₂, selv om disse omkostninger allerede er opkrævet over elprisen.

Det betyder, at alle de kvoteregulerede selskaber opbygger et betydeligt overskud ved kvotesystemet, hvor omkostningerne ved CO₂ reduktion indgår i salgsprisen af el, men hvor producenterne har fået tildelt kvoterne uden at skulle betale for dem. Der er således tale om en betydelig overførsel af penge fra staten (som har tildelt CO₂ kvoterne gratis) til profitter hos elproducenterne, de såkaldte "Windfall-profits". Denne ekstraprofit skabes både hos elproducenter og hos andre kvoteregulerede virksomheder, idet langt de fleste af disse virksomheder kan forventes at kunne overvælte omkostningerne til CO₂

reduktion i forbrugerprisen, dvs. øge priserne, så forbrugerne betaler i alt fald en del af de ekstra omkostninger.

For det danske område vil denne mekanisme være særligt gavnlig for ikke-CO₂ udledende el-produktion, som vil have gavn af højere priser pga. overvæltning af omkostninger til CO₂ reduktion. Denne omkostning findes jo ikke for norsk vandkraft, svensk atomkraft og dansk vindkraft m.v., hvorfor prisforøgelsen er direkte ekstrafortjeneste betalt af forbrugerne.

Elsam havde et rekordhøjt overskud på 1,4 mia kr efter skat i 2005. De pegede i forbindelse med deres regnskab på, at EU's CO₂ kvoteregulering havde været en nøglefaktor, da den både pressede elpriserne op og tillod Elsam at sælge overskydende kvoter på markedet. Elsam solgte således CO₂ kvoter for omkring 200 - 300 mio. kr. i 2005. I 2006 forventer Elsam at skulle købe kvoter, men da elprisen er presset op pga. kvoterne, tjener Elsam på de kvoter, de allerede har for 2006 (kilde: Point Carbon, 20.3.2006)

Det hævdes fra nogle sider, at det vil være dobbeltregulering, hvis der stilles krav til CO₂ reduktion gennem kvoteregulering og der samtidig skal betales for kvoterne, f.eks. ved en auktion. Men i praksis vil der ved et sådant system alene være tale om, at staten inddrager den ekstra forbrugerbetaling, som skyldes overvæltningen af omkostningerne ved CO₂ reduktionen i forbrugerpriserne. På EU plan overvejes, hvordan man kan imødegå de utilsigtede wind-fall profitter, f.eks. ved at bortauktionere alle udledningstilladelser eller beskatte gevinsterne. EU kommissionen er derfor begyndt at overveje kraftigt øget auktionering af CO₂ kvoterne efter 2012. For en uddybning af disse synspunkter henvises til artikel i "El & Energi nr. 4", 10 marts 2006 af Søren Dyck-Madsen (se www.ecocouncil.dk).



Principper for brug af økonomiske virkemidler

Som udgangspunkt bør miljø- og energifgifterne fastsættes på et niveau, så målsætningerne vedrørende energiproduktion og forbrug, herunder målsætninger om energibesparelser, realiseres. Afgifterne bør desuden som minimum lægges på et niveau, så de dækker de eksterne omkostninger, der er knyttet til produktion og brug af energien. Fastsættelsen af de eksterne omkostninger er imidlertid meget usikre.

Desuden bør afgifterne i princippet være ens for alle sektorer, idet det medfører omkostningseffektivitet. De energibrugere, der har de laveste omkostninger ved at gennemføre energibesparelser, sparer mest energi. Der er sektorer, hvor det ud fra konkurrencehensyn er nødvendigt, at danske virksomheder ikke er hårdere belastet af energifgifter end de udenlandske virksomheder. Her kan afgifterne tilbageføres til branchen. Sker tilbageføringen efter antal ansatte eller efter lønudgifter, vil det give et incitament til at øge beskæftigelsen, og dermed opnå to formål på en gang. Der bør arbejdes for, at der i EU gennemføres minimumsafgifter, som sikrer lige konkurrence.

Variierende energipriser, bl.a. pga. naturkatastrofer, krige og uroligheders påvirkning af den udvundne energimængde og oparbejdningskapaciteten og midlertidige fald i energipriserne, f.eks. pga. af ændrede organisationsformer i energisektoren eller midlertidige perioder med billig vandkraftbaseret el, skaber usikkerhed om de langsigtede energipriser. Dette bør undgås, da det kan mindske presset for energibesparelser og varierende priser vil skabe usikkerhed om rentabiliteten af en energibesparende indsats.

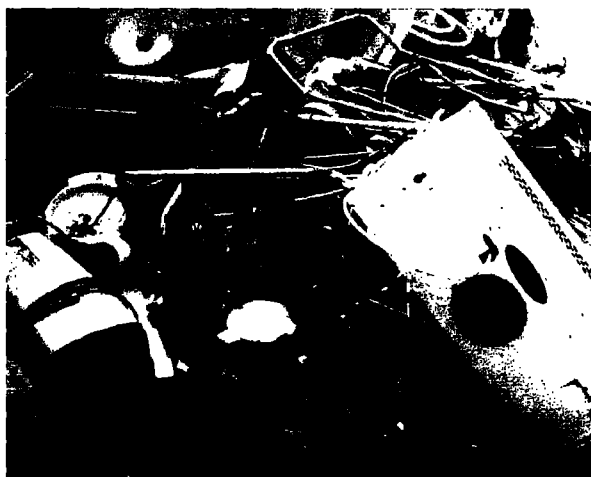
De høje energipriser i anden halvdel af 2005 og starten af 2006 har øget interessen for og den økonomiske fordel af at spare på energien. Det er vigtigt, at denne tilskyndelse til øget energieffektivitet fastholdes og udbygges ved at et højt afgiftsniveau sikrer, at energipriserne bliver på et højt niveau.

Der er ved forslagene til afgiftsændringer i dette hæfte lagt vægt på, at det samlede skattetryk ikke øges, dvs. hæves afgiften på et område, reduceres afgiften på et andet område eller afgiftsbeløbet anvendes til at sænke det generelle skattetryk. I visse tilfælde kan man tilbageføre afgiften ved, at tilskuddet til energibesparende foranstaltninger øges. Dermed øges det offentlige nettoindtægt ikke. Skattetrykket vil teknisk set øges, men til gengæld vil den energibesparende effekt blive forøget.

Principper for afgiftsreform på energi- og transportområdet:

En samlet skattereform bør ikke kun omfatte omlægning af afgifter, men også en tilpasning af de øvrige økonomiske rammebetingelser for energibesparelser.

1. Forhøjede energi- og miljøafgifter som led i en grøn skattereform, så det samlede skattetryk holdes konstant
2. Afgifter, der indekseres med prisudviklingen
3. Afgifter på et niveau, som sikrer opnåelse af opstillede målsætninger, og som minimum sikrer betaling for de eksterne omkostninger. Afgifter som er lige for alle sektorer og energiformer under hensyn til forskelle i miljøpåvirkning, idet afgifterne på konkurrenceudsatte erhverv tilbageføres
5. Laveste afgifter på den mest miljøvenlige energiproduktion og de mest miljøvenlige energiprodukter
6. Øgede afgifter på forurenende transportformer og transportmidler og omlægning til betaling efter brug (kørsel)
7. Fjernelse af subsidier som modvirker energibesparelser
8. Øget indsats for energibesparelser
9. Garantiordning for erhvervsvirksomheder ved investering i energibesparelser med lange tilbagebetalingstider
10. Offentlige grønne indkøb til fremme af miljø- og energibesparelser



De enkelte elementer i en afgiftsreform

Der er mange gode grunde til at øge miljø- og energiafgifterne:

- Sikring af omkostningseffektivitet
- Stabilisering af energipriserne i en situation med varierende priser
- Fremme energibesparelser
- Mindske miljøpåvirkningen og ressourceforbruget af energi
- Sikre at de eksterne omkostninger er dækket
- Gøre det lettere at opfylde Kyoto forpligtelsen

1 Forhøjede energi- og miljøafgifter kombineret med grøn skattereform, så det samlede skattetryk ikke stiger

Det må forventes, at energipriserne vil stige endnu mere på sigt. Det skyldes et øget globalt forbrug af energi, især olie og gas. Forbruget stiger især i en række asiatiske lande med kraftig økonomisk udvikling. Forbruget er dog stadig lavere pr indbygger end i f.eks. Danmark. Endvidere er mange af de alternative energikilder først ved at blive udviklet til et niveau, hvor de prismæssigt er konkurrencedygtige med de fossile brændstoffer.

Øgede energi- og miljøafgifter kan sikre, at niveauet for energibesparelser fastholdes og udledninger fra energiproduktion, herunder af CO₂, reduceres. Samtidig vil høje energiafgifter stimulere til forskning og udvikling i energieffektivitet samt sikre, at flere investeringer i energibesparelser er rentable.

Grøn bogen påpeger, at anvendelsen af afgiftsinstrumentet skal forbedres, uden at det samlede beskatningsniveau øges. De øgede energiafgifter kan bl.a. bruges til at sænke indkomstskatterne eller til tilskud til virksomhederne til deres lønomkostninger for ikke at øge omkostningsniveauet. Der er derfor ved fastlæggelsen af forslagene til afgiftsændringer i dette hæfte lagt vægt på at det samlede skattetryk ikke øges.

I forhold til særligt konkurrenceudsatte erhverv er det vigtigt at sikre en tilbageføring, f.eks. efter lønomkostninger, som sikrer at erhvervet ikke stilles dårligere end de udenlandske konkurrenter. Dvs. øges energiafgifterne for energiintensive industrier, tilbageføres provenuet til de samme brancher.

En grøn skattereform efter disse retningslinier sikrer, at energiforbruget falder, samtidig med at tilskudet til virksomhedernes lønudgifter gør øget ansættelse af personale relativt billigere. Det vil give mulighed for øget beskæftigelse, uden at priserne for de konkurrenceudsatte erhverv stiger i gennemsnit. Samtidig vil afgifterne sikre, at energieffektiviteten fortsat forbedres.

Afgiftsforhøjelser, som rammer forbrugerne, skal kompenseres særligt i forhold til de økonomisk svagt stillede familier for at undgå en social slagside af afgifterne. Det kan gøres ved at mindske bundskatten og forhøje overførselsindkomsterne, så de økonomisk dårligst stillede familier kompenseres. Derved vil tendensen til, at nogle af de grønne afgifter vender den tunge ende nedad, kunne undgås.

En grøn skattereform skal gennemføres over en periode på f.eks. 10 år for at sikre virksomheder og forbrugere mulighed for at tilpasse sig de nye økonomiske vilkår.

Ud fra en økonomisk synsvinkel kan det på nogle områder være relevant at anvende indtægten fra afgifter, der er lagt på energiforbrugende og forurenende adfærd, til tilskud til at ændre denne adfærd. Det kan skabe en dobbeltdividende, idet afgiften stimulerer til at bruge mindre energi, mens tilskuddet fremmer energibesparende foranstaltninger. Men vi har valgt på de fleste områder at se bort fra denne mulighed for at bruge provenuet til tilskud, da det strider imod regeringens fortolkning af skattestoppet. I så fald kan man nemlig ikke i fuldt omfang sænke andre skatter i takt med, at grønne skatter hæves.

En skattereform efter disse retningslinier vil kunne mindske erhvervslivets produktionsomkostninger ved at mindske energiforbruget og vil samtidig øge efterspørgslen efter arbejdskraft ved at yde tilskud til denne.

2 Afgifter indekseres efter prisudviklingen

Grøn bogen opfordrer til, at energiafgifterne og CO₂ afgiften pristalsreguleres. Det vil modvirke, at afgifternes niveau mindskes i real værdi og incitamentet til energibesparelser derfor svækkes. Herved sikres fortsat økonomisk og rationel udnyttelse af energien.

Denne prisregulering vil derfor sikre, at afgifterne ikke udhules, samt at skattetrykket ikke øges. En pristalsregulering af afgifterne vil derfor kunne anvendes til tilskudsordninger, da der ikke er tale om øgede relative afgifter.

3 Afgifter skal dække de eksterne omkostninger og sikre opnåelse af målsætninger

Grønbogen fremhæver, at der ikke er nogen garanti for, at energiafgifterne afspejler de eksterne omkostninger. Dette bør som minimum sikres.

Opgørelse af de eksterne omkostninger er imidlertid meget usikker pga. manglende viden om effekterne og om prisfastsættelsen heraf. Især omkostningerne ved klimapåvirkningerne er ekstremt usikre, fordi hastigheden og virkningen af ændret global opvarmning er meget usikre, udover at effekterne vil være meget store og alvorlige. De værste omkostninger ved katastrofer som oversvømmelser, orkaner og ørkendannelse kan i sidste ende ikke opgøres meningsfuldt. Vurderinger af omkostningerne pr ton CO₂ varierer således mellem 43 og 1.300 kr i Transport- og Energiministeriets nøgletalskatalog fra 2004. Denne opgørelse er baseret på omkostningen ved at nå de givne målsætninger for reduktion af CO₂ emissionerne, dvs. de er baseret på omkostningerne ved de forudsatte tiltag til forebyggelse (Avoidance Cost) og ikke på en opgørelse af skadevirkningerne.

Energiafgifterne skal som nævnt fastsættes, så de som udgangspunkt har den fornødne adfærdsændrende effekt, så energibesparelserne lever op til de ønskede målsætninger for energiforbrug og miljøpåvirkninger. Desuden skal sikres, at de eksterne omkostninger ved energiproduktion, selvom de ikke kan bestemmes med sikkerhed, som minimum er dækket.

4 Afgifter skal være lige for alle sektorer og energiformer under hensyntagen til forskelle i miljøpåvirkning

Forskellige afgiftsniveauer på energi brugt i forskellige sektorer og til forskellige formål betyder forskellige incitamentter til at gennemføre energibesparelser. Det er økonomisk uhensigtsmæssigt og ikke omkostningseffektivt, da det medfører, at nogle billige energibesparelser ikke gennemføres, mens andre dyrere foranstaltninger realiseres. Det er desuden imod Grønbogens intention om gennemskuelighed, og imod "Forureneren betaler princippet" som siger, at forureneren skal betale de miljø-, klima- og sundhedsomkostninger, der påføres andre.

Alt energiforbrug bør derfor være pålagt de samme omkostninger, idet der skal tages hensyn til forskellige emissionsniveauer for forskellige energiformer.

F.eks. skal vedvarende energi have mindre afgifter end energi baseret på fossilt brændstof.

Så længe energiafgifterne ikke er harmoniserede internationalt, er det nødvendigt, at der sker en tilbageføring af afgiften for særligt konkurrenceudsatte erhverv. Det kan f.eks. ske efter antal ansatte eller lønudgifter. De danske virksomheder vil herved have et kraftigere incitamentter til energibesparelser og dermed kunne opnå en "first mover" fordel, uden at deres konkurrenceevne forringes.

5 Laveste afgifter på den mest miljøvenlige energiproduktion

Afgifterne skal differentieres efter energiproduktionens skadevirkninger, så miljøvenlig energiproduktion pålægges de laveste omkostninger. Fordelingen på energi- og CO₂ afgift er politisk bestemt, og de to afgifter bør være fastsat, så de opfylder de politiske målsætninger, bl.a. om fremme af vedvarende energi.

Som nævnt medfører den nuværende regulering, at el produceret med vedvarende energi, i praksis pålægges en CO₂ afgift. Dette er naturligvis urimeligt og skal ændres. Det nuværende tilskud til vindmøller kan opfattes som kompensation for denne CO₂ afgift. Det er således ikke et tilskud til vindenergi, som nogle opfatter det. Hvis det ønskes at støtte vindmøller, kan der gives et tilskud herudover.

6 Laveste afgifter på de mindst energiforbrugende produkter

I en del tilfælde er energivenlige produkter dyre i investering eller anskaffelse, mens besparelsen først kommer på sigt. Det er bl.a. tilfældet ved isolering af huse og ved anskaffelse af energibesparende apparater og de mest energieffektive biler. Nogle forbrugere lægger mest vægt på den umiddelbare udgift i anskaffelsesøjeblikket og kan ikke overskue den langsigtede økonomi. Andre har ikke råd til at anskaffe det dyrere produkt. Specielt i en situation, hvor energipriserne svinger meget og på sigt forventes at stige, kan det være vanskeligt at overskue besparelsen ved køb af et energibesparende apparat.

Grønbogen fremhæver således også den manglende prisgennemsigtighed, og at der ved prissætning af produkter ikke tages hensyn til miljøbelastningen ved brugen af produktet.

Det mest effektive er at stille minimumskrav til energiforbruget af de produkter, der må sælges. Det giver EU's ECO design direktiv fra sommeren 2005 mulighed for. Der er dog for nærværende kun udviklet EU krav til få produkttyper (bl.a. køleapparater).

Hvis produkterne er energimærkede, kan afgifterne differentieres efter energiforbrug, eller der kan gives tilskud til de mest energieffektive produkter. Herved stimuleres også til udvikling af energibesparende produkter. Elsparefondens tilskud til energibesparende hårde hvidevarer er et succesfuldt eksempel herpå.

7 Ændrede afgifter på transport

Hvis det er brugen af et produkt, der er forurenende, bør afgifterne ud fra et overordnet økonomisk synspunkt fortrinsvis lægges på brugen og ikke på anskaffelse. Grønbogen anbefaler dog, at et mindre energiforbrug i brugsfasen bør afspejle sig i prisen på produktet. Beskatningen af personbiler i EU landene bør ændres, så afgiftsgrundlaget ved køb og brug af biler afspejler CO₂ emissioner, idet især biler med stor motorkraft skal være dyrere.

De danske afgifter på køretøjer er ikke indrettet på en sådan måde. For personbiler er der høje afgifter på anskaffelse. Registreringsafgiften betales efter bilens værdi, hvilket dog betyder, at afgiften i nogen grad afspejler energiforbruget. Erhvervslivet er næsten helt fritaget fra registreringsafgift. Desuden er afgiften på diesel lavere end på benzin af hensyn til erhvervslivet. En større del af afgiften bør derfor overflyttes fra anskaffelsen til brug af køretøjet. Samtidig bør den resterende registreringsafgift gøres afhængig af energiforbrug og forurening.

8 Fjernelse af subsidier som modvirker energibesparelser

Grønbogen lægger op til at fjerne subsidier, som modvirker energibesparelser, eller som modvirker anskaffelse af energibesparende udstyr.

Der kan være tale om mange forskellige former for direkte og indirekte subsidier. De direkte subsidier er ikke så udbredt i Danmark som i visse andre EU-lande. De indirekte tilskud kan være afgiftsfritagelse eller skattefritagelse for bestemte produkter eller produktioner, f.eks. erhvervslivets delvise fritagelse fra energiafgifter, manglende betaling af CO₂ afgifter for fly og færger, manglende registreringsafgift for lastbiler samt særligt fordelagtige afgiftsordninger for taxaer. Afgiftsfritagelser virker reelt på samme måde som tilskud.

9 Øget indsats for energibesparelser

I Grønbogen nævnes hvide attester som en måde at anvende markedet til at sikre energibesparelser - de hvide attester fungerer f.eks. ved, at der udstedes et bevis på et sektorbestemt energiforbrug, hvorefter de virksomheder, der har et lavere forbrug end gen-

nemsnittet kan sælge til de virksomheder, som har et højere forbrug, og derfor har brug for flere hvide attester for at modsvare sit energiforbrug. Dette sker uanset om energibesparelsen skyldes et reduceret forbrug ved ændret adfærd eller om det skyldes investeringer i energibesparelser.

I Danmark er man gået en lidt anden vej i energisparaftalen, men med samme formål.

I juni 2005 blev indgået en aftale mellem regeringen og det meste af oppositionen om den fremtidige energispareindsats. Der skal gennemføres en øget indsats for at opnå dokumenterede besparelser svarende til i gennemsnit 7,5 PJ pr år i perioden 2006 til 2013. De øgede besparelser skal for en væsentlig dels vedkommende opnås ved, at net- og distributionsselskaberne for el, naturgas, fjernvarme og olie skal levere flere besparelser. Regeringen er derfor ved at indgå aftaler med disse selskaber om, at de kan gennemføre dokumenterede besparelser hos slutbrugerne.

Net- og distributionsselskaberne skal kunne yde tilskud til slutbrugerne til at gennemføre energibesparelser. Det er tanken, at konkurrencen mellem selskaberne vil sikre, at besparelserne gennemføres så effektivt og billigt som muligt.

I relation til erhvervsvirksomheder skal en del af indsatsen udliciteres. Det er i skrivende stund endnu ikke fastlagt, hvordan det skal ske.

10 Garantiordning for energibesparelser i erhvervsvirksomheder

Grønbogen nævner, at erhvervslivet i mange tilfælde kræver meget korte tilbagebetalingstider - ned til 2 år - for at gennemføre investeringer. Det medfører problemer i forhold til energibesparelser, idet investeringer, hvor afkastet svarer til renten på lånemarkedet, ikke gennemføres. De korte tilbagebetalingstider kan forklares med, at det er de vilkår, virksomheden kræver for andre investeringer.

Problemet kan løses ved at opbygge garantiordninger for virksomhederne, hvor en del af udgiften til energibesparende tiltag garanteres, hvis produktionen ændres eller lukkes. Ordningerne skal konstrueres, så staten ikke kommer til at bære de generelle usikkerheder ved erhvervsinvesteringer.

11 Finansieringsordninger

Der kan for nogle mindre ressourcestærke virksomheder og forbrugere være behov for særlige ordninger til at sikre finansiering af energibesparelser. En løsning kan være at sikre både forbrugere og virksomheder mulighed for at leje det energibesparende

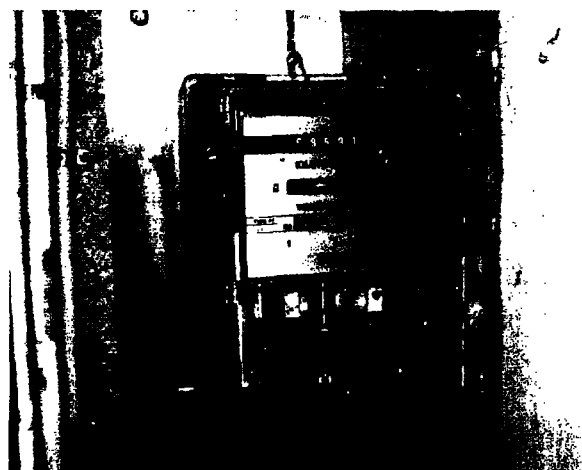
udstyr. Udover traditionelle udlejningsvirksomheder kan energiselskaberne stå for udlejningen og få betaling via energiregningen. I et system, hvor net- og distributionsselskaberne skal stå for en vis andel energibesparelser vil det give selskabet en økonomisk interesse i finansierings/udlejningsordninger.

Derudover bør sikres finansiering via realkreditinstitutioner til udlån til energibesparende byggeri og renovering. Ved mindre tiltag, hvor omkostningerne ved låneoptag er for store, kan en central aktør (f.eks. selskaber specialiserede i energibesparelser (ESCO selskab) stå som låneoptager og garant for lånet. Ved særlige energibesparende bygninger efter det nye bygningsreglement - lavenergi klasse 1 og 2 - bør lånerammen for realkreditlån udvides til at omfatte merudgifterne til at opnå den ekstra energibesparelse.

12 Offentlige grønne indkøb

De offentlige indkøb udgør 16% af EU's BNP. En forstærket indsats for offentlige grønne indkøb vil både have betydning for det offentliges energiforbrug og vil kunne give sikkerhed for udvikling og afsætning af lavenergi produkter. Grønbogen fremhæver specielt de store offentlige indkøb af transportmidler.

I Danmark har staten udstedt et cirkulære om grønne indkøb, som statens institutioner skal følge. Regeringen har også haft en aftale med kommunerne, men den er udløbet. Der er behov for at sikre, at alle kommuner og regioner foretager grønne indkøb. Samtidig gælder det både for staten, regioner og kommuner, at selv om der vedtages en generel politik om grønne indkøb i en institution, er det langt fra altid, den efterleves i praksis, bl.a. fordi indkøb ofte foregår meget decentralt og på grund af stramme budgetter, hvor indkøb ofte styres efter laveste pris. Der er behov for forbedrede metoder til at måle, hvorvidt en grøn indkøbspolitik faktisk efterleves.



Forhøjelse af energi- og miljøafgifter som led i grøn skattereform

Som nævnt vurderer både EU og Energistyrelsen, at der på nuværende tidspunkt er mange energibesparelser, som vil være rentable at gennemføre. Umiddelbart kan derfor argumenteres for, at der i højere grad er behov for at mindske barriererne for energibesparelser end for at øge afgifterne for at fremme energibesparelser. Der er imidlertid ikke tale om en modsætning mellem de to synspunkter. Vi støtter i høj grad en nedbrydelse af barriererne for energibesparelser. Det nye forlig om net- og distributionselskabernes ansvar for energibesparelser hos slutbrugere er netop et forsøg på at overvinde nogle af barriererne for energibesparelser.

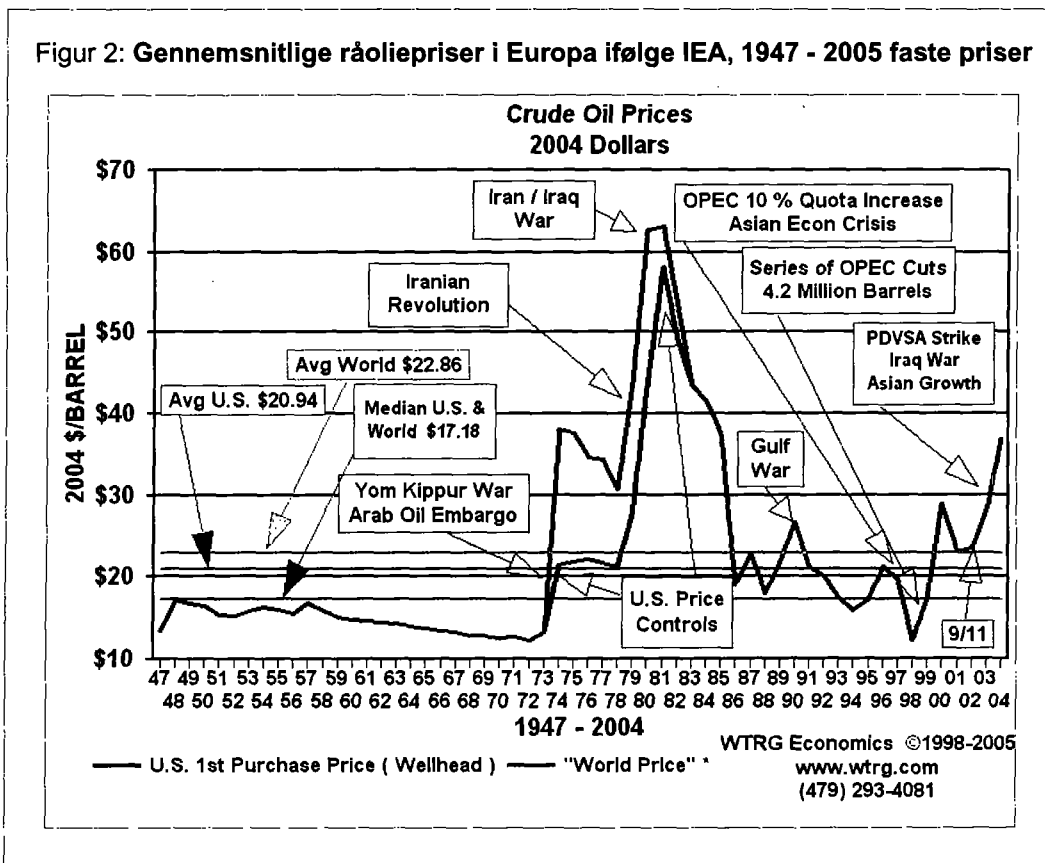
Imidlertid er det vanskeligt at sikre, at alle barrierer bliver nedbrudt og en forøgelse af energi- og miljøafgifterne vil derfor medvirke til at gøre det mere økonomisk rationelt at gennemføre energibesparelser

og vil desuden øge fokus på energiforbruget hos brugerne. Desuden vil øgede afgifter fremme forskning og udvikling, og dermed øge besparelsesmulighederne.

Desuden vil miljø- og energiafgifter være et meget godt sted at starte med en grøn skatteomlægning ved at mindske indkomstskatterne og øge de grønne afgifter. Forøgelsen af miljø- og energiafgifterne har derfor et tredobbelt formål: at fremme energibesparelser, at fremme markedets efterspørgsel efter energibesparelseteknologier og at sikre en grøn skattereform.

I det følgende vises, at energipriserne må forventes at stige, og at øgede energiafgifter derfor kan sikre, at Danmark er rustet til udviklingen og er i en førerposition i forhold til besparelseteknologier.

Figur 2: Gennemsnitlige råoliepriser i Europa ifølge IEA, 1947 - 2005 faste priser



Kilde: http://www.wtrg.com/oil_graphs/oilprice1947.gif

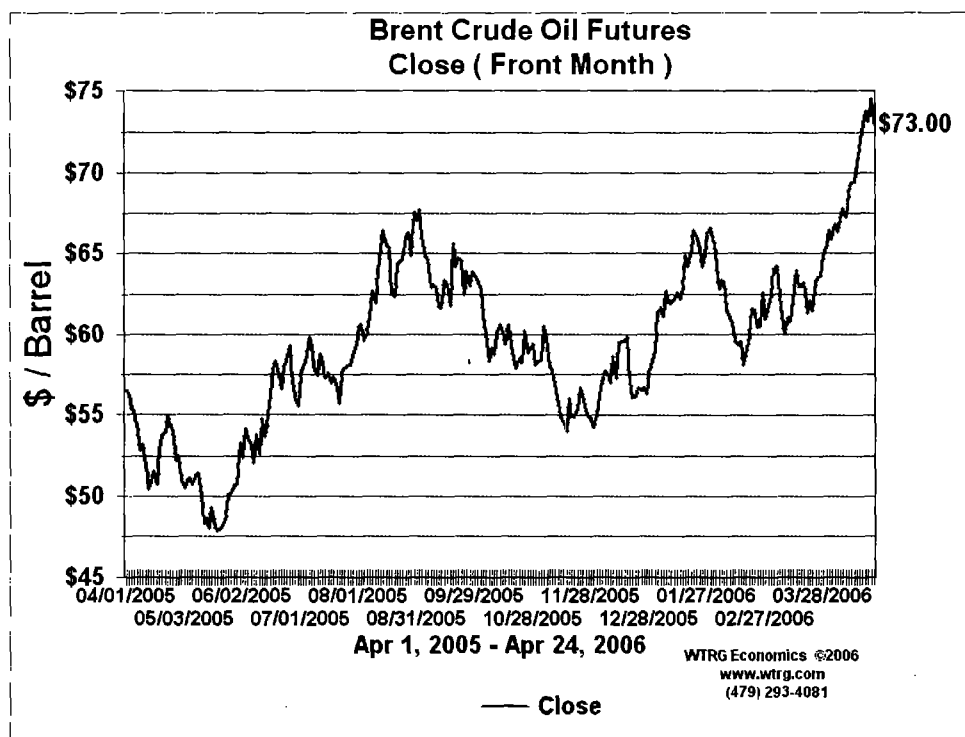
Omlægning af energifgifter

Energipriserne har svinget meget siden 2. Verdenskrig, jf. figur 2, som er i faste priser. I figuren er givet en række forklaringer på prisstigningerne i perioden. Oliepriserne er steget igen siden 2003, jf. også figur 3, som er i løbende priser, og har ligget på et højt niveau siden. Det skyldes flere faktorer: Orkanen i USA og krigen i Irak har reduceret udbuddet af råolie i en periode, samtidig med at efterspørgslen er steget i bl.a. Kina, og at kapaciteten til at indvinde olie udnyttes meget kraftigt, især i Saudi-Arabien. Men det er vanskeligt at sige, om priserne falder igen eller om andre menneskeskabte og naturskabte kriser og katastrofer vil medføre, at priserne forbliver på et højt niveau. Desuden medfører den kraftigt stigende efterspørgsel efter olie, sammenholdt med begrænsede reserver, at priserne forventes at stige på

længere sigt. Figur 3 viser udviklingen i oliepriser i Europa ifølge Det Internationale Energi Agentur (IEA). Priserne svinger meget, de er faldet lidt efter august 2005, men viser en stigende tendens siden november 2005.

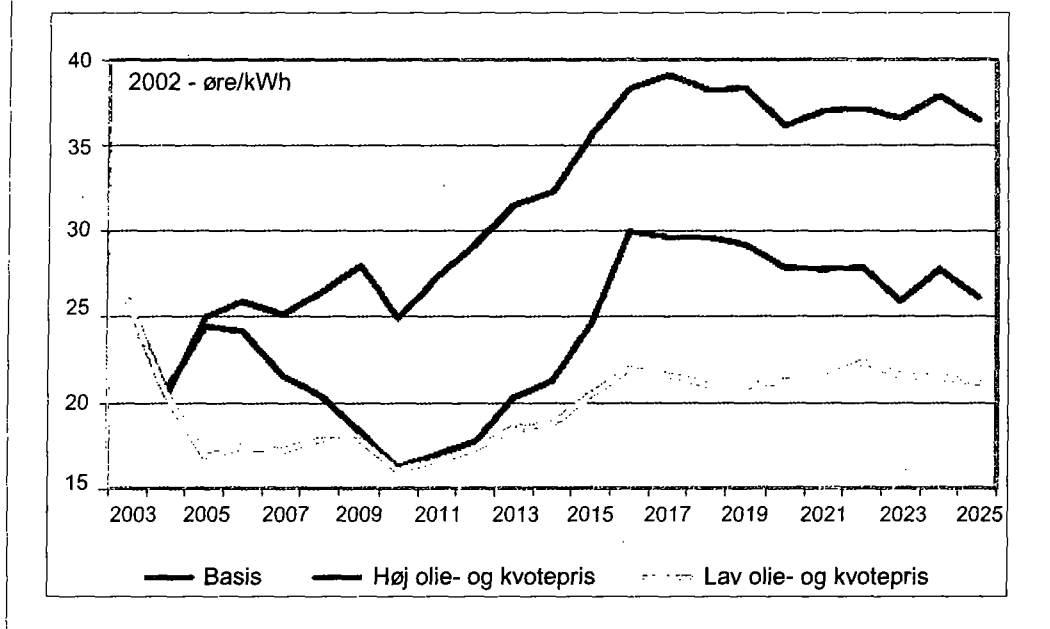
Umiddelbart skyldes den stigende efterspørgsel en kraftig økonomisk udvikling i en række asiatiske lande. Men da disse landes forbrug pr indbygger ligger langt under forbruget pr indbygger i den vestlige verden, bl.a. Danmark, er problemet i høj grad et fælles internationalt problem. Løsningen er derfor ikke at sænke udviklingslandenes eller de østeuropæiske landes levestandard, men at hjælpe dem til en effektiv udnyttelse af energien, samtidig med at levestandarden forbedres i disse lande og at energiforbruget sænkes i de rige lande.

Figur 3: Gnmst. råoliepriser i Europa ifølge IEA, 1/4 05 - 24/4 06 løbende priser



Kilde: <http://www.wtrg.com/daily/cbfclose.gif>

Figur 4: Energistyrelsens forventning om udvikling i markedspriserne for el



Kilde: "Sammenfattende baggrundsrapport til Energistrategi 2025", Energistyrelsen 2005

Figur 4 viser de fremskrivninger af elprisen, Energistyrelsen har opstillet i Energistrategi 2025. Basis-scenariet har Energistyrelsen beregnet på baggrund af IEA's vurdering fra efteråret 2004 af en oliepris på 28\$ og en CO₂ kvotepris stigende fra 50 kr til 150 kr pr ton i perioden 2012 -2017.

Figur 3 illustrerer usikkerheden om de fremtidige energipriser, men også at priserne forventes at stige i perioden - hvor meget afhænger af det valgte udgangspunkt.

Den lave elpris er baseret på en oliepris på 20 \$ og en kvotepris på 50 kr og den høje oliepris på 50 \$ pr tønde og en kvotepris stigende fra 50 kr til 300 kr pr tons i perioden 2008 - 2017.

IEA har i deres seneste World Energy Outlook opjusteret deres fremskrivning af olieprisen til 35 \$ pr tønde i 2010 stigende til 39 \$ pr tønde i 2030. Dette er ikke opjusteret i Energistrategi 2025, der synes at ligge lavt.

"The WEO projects that the crude oil price for the IEA member countries should fall back to 35 USD per barrel in 2010, before edging up to 39 USD in 2030."

Kilde: AFX News 7.11.2005

Prisen falder i Energistyrelsens basisscenarie fra omkring 25 øre/kWh i 2003 og ender på nogenlunde det samme i 2025. I scenariet med høj pris ender prisen på henholdsvis mellem 35 og 40 øre og i lavprisscenarier på mellem 20 og 23 øre/kWh frem mod 2025.

Der er grund til at sikre, at der fastholdes et højt og vedvarende niveau i energiprisen i alle sektorer. Det vil fremme det økonomiske incitament og sikkerhed ved gennemførelse af energibesparelser og vil samtidig gøre forskning og udvikling i energibesparelser mere rentabelt. Desuden vil det give Danmark en "first mover" fordel, da energipriserne under alle omstændigheder må forventes at stige på længere sigt. Der bør desuden ydes tilskud til udvikling af energibesparende udstyr, Herved vil det være muligt for Danmark yderligere at udvikle og fastholde en styrkeposition for udvikling af dette udstyr.

En stigende energiafgift kombineret med lavere indkomstskat og kompensation til de mest konkurrenceudsatte virksomheder vil derfor være et meget hensigtsmæssigt første skridt i en grøn skattereform.

Det Økologiske Råd foreslår derfor en 50% stigning i energiafgifterne på mineralolie, gas, el mv. over en 10 årig periode.

Det vil umiddelbart betyde en indtægt på 11 mia kr, svarende til omkring 25% af provenuet fra bundskatter til staten eller cirka 16% af de samlede indkomstskatter til staten. En fordobling af energiafgifterne vil give det dobbelte provenu. En mindre del af provenuet skal dog tilbageføres branchevis til det konkurrenceudsatte erhvervsliv som kompensation for de stigende energiomkostninger. Det kan ske efter deres lønomkostninger.

En sådan grøn skattereform kan implementeres over en årrække f.eks. over 10 år med 5%’s stigning af energifgifterne om året for at give husholdninger og virksomheder tid til at tilpasse sig de nye vilkår.

På elområdet er oprettet en selvstændig institution - Elsparefonden - til at fremme elbesparelser, finansieret af et særligt Elsparefondbidrag på 0,6 øre pr kWh, der betales af husholdningerne og det offentlige. Det har været en stor succes og har bl.a. understøttet mærkning og salg af mere energieffektive elapparater, bl.a. ved tilskud.

Det Økologiske Råd anbefaler, at tilsvarende fonde oprettes på gas-, fjernvarme- og olieområdet finansieret ved en tilsvarende lille energifgift på de pågældende produkter.

Disse fonde vil udgøre et godt fundament til at understøtte energihandlingsplanens tiltag om net og distributionsselskaberne forpligtigelse til energibesparelser hos slutbrugere.

Omlægning af CO₂ afgifter

Energipriserne forventes således at stige i de kommende år. Men også udgifterne til forebyggelse af klimaændringer og udgiften til indsatsen for at mindske klimaændringerne vil stige, selvom effekten er meget forskellig i forskellige lande/regioner.

Prisen for kvoter købt på EU’s kvotehandelsmarked ligger for nærværende på omkring 22 - 28 EUR pr ton CO₂, svarende til ca. 165 - 210 kr pr ton CO₂ (16.2.2006). Prisen er højere end forventet, da ordningen først er ved at komme i gang. Omkostningen ved CO₂ emissions reduktioner ved JI og CDM er lavere, for nærværende omkring 5 - 8 EUR pr ton, men må forventes at stige betydeligt på sigt.

I forbindelse med Energistrategi 2025 fra 2005 har Energistyrelsen bedt konsulentfirmaet ECON om at vurdere udviklingen i CO₂ kvoteprisen frem til 2030. Vurderingen er foretaget ud fra den reduktionsindsats, der er nødvendig for at sikre EU’s målsætning om at forhindre temperaturstigninger over 2 °C. Der er betydelig usikkerhed om omkostningerne herved

og dermed om de fremtidige CO₂ priser. Der er opstillet 3 niveauer, som er markant forskellige, jf. tabel 2.

Der betales CO₂ afgift for udledning af CO₂. CO₂ afgiften er forskellig for forskellige brændsler og er fastsat ud fra et niveau på 100 kr pr tons CO₂. CO₂ afgiften refunderes i forskellig udstrækning til virksomheder, som bruger energi i produktionen. CO₂ afgiften indbringer 5 mia kr. Da den blev indført, skete det provenuneutralt for de omfattede industri-sektorer, idet andre afgifter blev reduceret og arbejdsmarkedsbidraget (AMBI’en) blev fjernet. CO₂ afgiften kan ud fra de samme argumenter som for energifgiften øges som led i en grøn skattereform.

Uddeling af CO₂ kvoter til de kvoteregulerede virksomheder uden at opkræve en betaling for kvoterne er udtryk for en betydelig økonomisk overførsel fra staten til de private virksomheder. Men den CO₂ reduktionsudgift, som kvoterne skulle kompensere for, overvælttes på priserne, jf. tidligere. Derfor bør virksomhederne enten betale en fast pris for CO₂ kvoterne eller kvoterne bør auktioneres til virksomheder, idet overskuddet fra betalingen/udlodningen anvendes til energibesparelser og vedvarende energi.

Det økologiske Råd foreslår, at CO₂ afgiften som led i en skatteomlægning forøges med 50 % over en 10 årig periode.

Det Økologiske Råd foreslår desuden, at CO₂ kvoterne auktioneres til de kvoteregulerede virksomheder.

Betaling af miljø- og energifgifter i erhverv, som ikke er konkurrenceudsatte

Forskellige afgiftsniveauer giver de forskellige sektorer et forskelligt incitament til at reducere CO₂ emissionerne. Det er uhensigtsmæssigt, da det ikke er omkostningseffektivt og er imod Grønbogens intention om gennemskuelig og om, at afgifterne skal afspejle miljø, klima og sundhedsomkostninger.

Energiudgifterne udgør en meget lille del af de samlede omkostninger i de allerfleste erhverv. Betaling af energi- og miljøafgifter vil derfor kun belaste de allerfleste erhvervsvirksomheders samlede omkostninger ganske lidt. Til gengæld er der nogle meget konkurrenceudsatte erhverv med meget høje energifgifter, som kan blive belastet meget hårdt ved betaling af de fulde nationale miljø- og energifgifter. Sidstnævnte svarer stort set til de virksomheder, som er underlagt kvotereguleringen.

Det vil derfor være muligt at opkræve de fulde miljø- og energifgifter af de øvrige virksomheder, uden

Tabel 2. CO₂ kvotepris 2030 ved EU’s interne kvotehandel

Reduktions- scenarie	CO ₂ kvotepris pr ton
Lav	49 kr
Middel	149 kr
Høj	314 kr

Kilde: Sammenfattende baggrundsrapport til Energistrategi 2025, Energistyrelsen 2005 s 36

at deres priser påvirkes væsentlig. Er der brancher/ virksomheder, som er konkurrenceudsatte og som kan vise, at miljø og energifgifterne påvirker deres samlede omkostninger mere end f.eks. 5%, kan der laves en særordning for disse.

Det Økologiske Råd foreslår derfor, at alle erhvervsvirksomheder, som ikke er omfattet af kvoteordningen, skal betale de fulde miljø- og energifgifter. Er der herudover enkelte erhvervsvirksomheder, hvis udgifter til miljø- og energifgifterne udgør over 5% af de samlede omkostninger, laves særordninger for disse. Det øgede afgiftsproveneru fra denne udvidelse af afgiftsgrundlaget bruges til nedbringelse af indkomstskatterne.

Danmarks indsats i EU

EU har efter lange forhandlinger i 2003 indført et direktiv om minimumsafgifter på energi. Minimumsafgifterne omfatter ikke alle sektorer, bl.a. er husholdninger undtaget. Da et af de væsentligste argumenter fra erhvervslivets side i Danmark mod øgede miljø- og energifgifter er den internationale konkurrenceevne, bør Danmark arbejde for, at minimumsafgifterne øges og omfatter alle sektorer. Det vil sikre øgede incitamenter til energibesparelser, som Grønbogen også foreslår. Det er en forudsætning, at der er tale om minimumsafgifter, da de enkelte lande skal have mulighed for selv at fastsætte afgifterne højere. Desuden bør der af hensyn til risiciene ved kernekraftproduktion indføres højere miljøafgifter på el produceret på atomkraftværker.

Som nævnt tidligere anbefaler European Environmental Bureau (EEB), at der sker et skift i skatter fra indkomst til miljø- og energifgifter på mindst 10 %

i løbet af 6 år. Og Grønbogen peger på muligheden af, at hvis mindst 8 lande går sammen, så kan Traktatens procedure for såkaldt forstærket samarbejde anvendes til at fastsætte minimumsafgifter på et højere niveau, hvis det ikke er muligt at få alle EU lande med på et tilstrækkelig højt niveau.

Det Økologiske Råd anbefaler, at Danmark arbejder for, at minimumsafgifterne for energi øges og udvides til at dække alle sektorer samt arbejder for, at minimumsregler for grønne skatter kan vedtages i EU rådet med kvalificeret flertal. For at fremme denne proces bør Danmark desuden - ved at benytte sig af proceduren for forstærket samarbejde - gå sammen med de mest progressive af de øvrige EU lande for at øge minimumsenergifgifterne.

Det vil være muligt i EU at opstille en benchmarking af forskellige brancher, som viser branchens gennemsnitlige CO₂ emission og CO₂ emissionen fra de mindst energiforbrugende virksomheder. Herudfra bør tildeles CO₂ kvoter i EU, hvorved de mest energiforbrugende virksomheder på EU plan tvinges til at reducere CO₂ emissionerne mest.

Den danske kvotetildeling er tilsvarende baseret på både historiske emissioner og en tildeling pr producerede sammenlignelige enheder for de danske virksomheder, der er omfattet af kvotesystemet. Men altså kun på nationalt plan i Danmark.

Under det nuværende kvotesystem vil virksomhederne på sigt kunne handle med kvoter og dermed tjene på et reduceret udslip. Det giver et incitament til at reducere CO₂ emissionen, men fungerer som et indirekte subsidie, da virksomheden ikke betaler for kvoten. Som tidligere nævnt tillægges værdien af kvoten desuden varens pris og ender derfor som

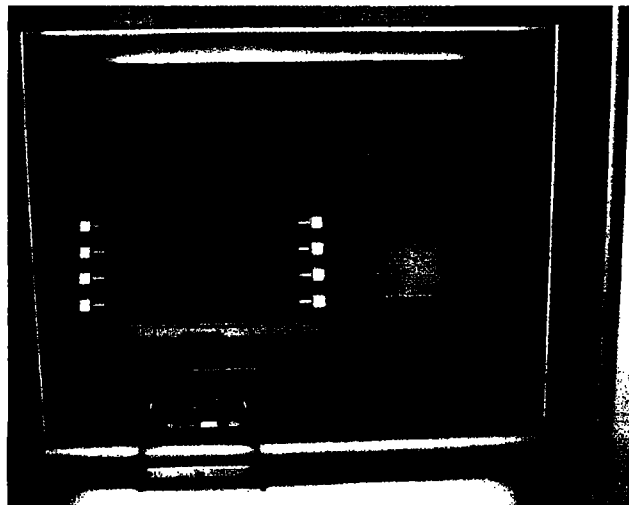


profit for virksomheden, idet der ikke er betalt for kvoterne. Tildeling af kvoter til de omfattede virksomheder kan således betragtes som en tilladt national statsstøtteordning, idet landene kan vælge at tildele deres industrier ganske mange kvoter, som har en betydelig salgsværdi - og samtidig lade skatteborgerne betale for de for meget uddelte kvoter ved at købe kvoter i udlandet via indgåelse i JI og CDM projekter via statslige midler.

For at det offentlige kan få denne indtægt tilbage, bør kvoterne sælges til virksomhederne ved auktion.

Danmark bør derfor i EU arbejde for, at virksomhederne efter 2012 skal købe CO₂ kvoter ved EU auktion. Indtægten kan bruges til at nedsætte bidraget til EU og dermed indkomstskatterne og til støtteordninger til energibesparelser og til udbygning af vedvarende energi. Indtil dette realiseres fuldt ud, foreslår Det Økologiske Råd, at Danmark i EU arbejder for, at CO₂ kvoterne i EU fordeles til virksomhederne efter en international benchmarking af output indenfor de enkelte brancher.

Reguleringen af emissioner fra fly og skibe er omtalt under transport.



Konkrete ændringer af energiafgifter i husholdninger

Takstregulering af el og fjernvarme, så de variable afgifter bliver højere og de faste afgifter lavere

For at give forbrugere og virksomheder det største incitament til at spare på energien, bør de marginale omkostninger ved energiforbruget være så store så muligt, mens de faste omkostninger bør være små. Det svarer til situationen på andre markeder, hvor der ikke betales faste afgifter, f.eks. for benzin og olie. For elskaber og fjernvarmeværker vil det dog medføre en betydelig usikkerhed i forhold til at få dækket de faste omkostninger. I tabel 3 og 4 er fordelingen på faste og variable omkostninger for el vist.

Tabel 3: Eksempel på elprisens fordeling på fast og variable dele pr kWh (husholdninger)

KWh afgift	Øre/kWh	Abonn.afgift	Kr/måned
Elpris markedsvilkår	34,00	El abonnement (inkl. moms)	12,50
Transp. af el og off. forpligt.	26,80	Net abonnement (inkl. moms)	67,50
Elafgift (inkl. distr.afg.)	57,60	I alt (inkl. moms)	80 ,00
CO ₂ afgift	9,00		
Pris pr kWh ekskl. moms	127,40		
Moms	31,85		
Elpris inkl. moms	159,25		

Kilde: www.nesa.dk på baggrund af ELFOR. Kvartalspris december 2005

Tabel 4: Eksempel på fordeling af udgifter til el på faste og variable omkostninger for husholdningerne

	Faste omkostn. kr pr år	Variable omkostn. kr pr år	Faste/variable omkostn.
Omkostning ved årligt forbrug på 2.000 kWh	960	3.185	30%
Omkostning ved årlig forbrug på 4.500 kWh	960	7.166	13%

Gennemsnitforbrug for en husstand på 2 i en 60 m² lejlighed er omkring 2.000 kWh om året og i en husstand på 4 i en 120 m² villa er omkring 4.500 kWh om året (kilde: www.nesa.dk på baggrund af ELFOR). Kvartalspris december 2005

De faste udgifter til el vejer tungt - især for forbrugere med et forholdsvis lille elforbrug. Det er især net omkostningen, som er høj.

Det Økologiske Råd anbefaler, at de faste omkostninger minimeres for forbrugeren, og de variable omkostninger tilsvarende hæves, således at det økonomiske incitament for forbrugeren til at spare el er så stort som muligt.

I forhold til fjernvarmeværker udgør de faste omkostninger også en pæn del af de samlede udgifter for husholdningerne. Hvis hele betalingen for fjernvarmeforbrug sker efter forbrug, vil forbrugere blive tilskyndet til at bruge miljøskadelige brændeovne for derved at undgå at betale til det fælles fjernvarmenet.

Ifølge Danske Fjernvarmeværker (Prisundersøgelse 2005) udgør det faste bidrag på varmeregningen for et standard hus 20% eller derunder for 10% af fjernvarmeværkerne. Det faste bidrag udgør mellem 20 og 40% af varmeregningen for 70% af værkerne og over 40% af varmeregningen for 20% af værkerne.

Der er således meget stor forskel fra værk til værk på, hvor meget det faste bidrag udgør af varmeregningen for et standard hus. De faste afgifter kan derfor reduceres for en del fjernvarmeselskaber.

Det Økologiske Råd anbefaler, at der stilles krav om, at det faste bidrag for fjernvarme skal udgøre mellem 20 og 25% af de samlede indtægter. Hvis fyring med miljøskadelige brændeovne forbydes i bebyggede områder, kan det overvejes at fjerne den faste afgift.

Fjernelse af rabat for elvarmeforbrugere

Reglen om lavere takst for el til husstande med elvarme er udtryk for et indirekte subsidie til særligt energiforbrugende husstande og dermed et eksempel på Grønbogens omtale af uhensigtsmæssige energisubsidier. Der er derfor grund til at fjerne rabatten. Rabatten blev oprindeligt introduceret for at sikre billigere opvarmning i områder uden fjernvarme eller naturgas. Ved anvendelse af elvarme spares udgifter til installation af radiatorsystem, dvs. at investeringen er billigere.

Fjernes rabatten kan det kombineres med tilskud til installation af varmepumper (gerne med varmelager) eller anden energibesparende varmeinstallation. Det

vil være en effektiv måde at øge energiudnyttelsen og at mindske energiforbruget på.

Det Økologiske Råd anbefaler derfor, at rabatten for husstande med elvarme fjernes, og at det kombineres med en midlertidig tilskudsordning til installation af varmepumper og andre former for energibesparende varmeinstallation.

Progressiv forbrugsbetaling for el, fjernvarme og olie

Energiforbruget i en normalhusstand er stærkt afhængig af antallet af personer i husstanden. ELFOR har opgjort energiforbruget i forskellige typer husstande efter antal personer i husstanden. Det konkrete forbrug afhænger desuden af type og omfanget af elapparater og af vaner i forhold til elforbrug. Det vil derfor være muligt for husstanden at reducere elforbruget til under det gennemsnitlige årlige forbrug.

Man kunne indføre variable elafgifter, hvor den første del af forbruget beskattes lavere og den sidste del højere - uden at det samlede afgiftsniveau øges. Fordelen herved er, at det giver et ekstra incitament til at spare på el ved at undgå elforbrugende apparater, slukke for stand by forbrug mv. Men det er vanskeligt at lave enkle og retfærdige ordninger, da forbruget som nævnt afhænger af antal personer i husstanden.

Et argument imod variable elafgifter er, at det er vigtigt at spare på el, uanset om forbruget i udgangssituationen er højt eller lavt, samt at variable elafgifter giver et mere ugenomsigtigt afgiftssystem. Dertil kommer praktiske problemer med at opgøre antallet af personer, der faktisk bor i husstandene, idet der

kan være midlertidigt boende personer, delebørn m.v. Folkeregisteradressen kan bruges som kriterium. Hvis man ønsker at lave en forsøgsordning med variable energiafgifter, kan det ske efter det princip, som er vist i tabel 5:

Der betales lav afgift af forbruget på de første 1.000 kWh pr år i en husstand med en person, og forbrug med lav afgift øges med 500 kWh for den anden person, 400 kWh for den tredje person, 300 kWh for den fjerde person osv., idet husholdninger med 6 og flere personer får lav afgift for i alt 2.500 kWh. Når forbruget med lav afgift ikke øges efter 6 personer, skyldes det, at merforbruget pr person er meget kraftigt faldende herefter. Afgiften på den øvrige del af elforbruget øges, så provenuet holdes konstant. Store familier har et betydeligt lavere forbrug pr person, se figur 5.

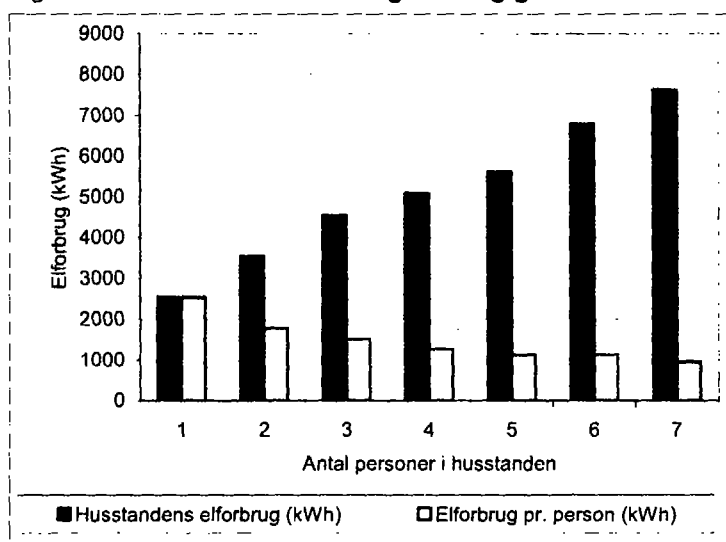
Det Økologiske Råd anbefaler, at der indføres en forsøgsordning med variable elafgifter.

Tabel 5: Gennemsnitligt årligt forbrug af el efter boligform og antal personer

Antal pers.	Villa - 120 m ² kWh	Lejl. - 60m ² kWh	Lav afgift på kWh
1	2.500 - 3.000	1.400 - 1.600	1.000
2	3.300 - 3.800	1.900 - 2.100	1.500
3	4.300 - 4.500	2.300 - 2.600	1.900
4	4.600 - 5.200	2.700 - 3.100	2.200
Over 4	5.200 - 5.600	3.200 - 3.500	
5			2.400
6 +			2.500

Kilde: www.nesa.dk på baggrund af ELFOR for Københavns Amt

Figur 5: Husstandens el-forbrug afhængig af antal beboere



Kilde: SBI-rapport 2005:12, "Husholdningers elforbrug - hvem bruger hvor meget, til hvad og hvorfor?"

Tiltag i forhold til produkter

Tilskud/afgift efter apparaters energieffektivitet

Grønbogen fremhæver, at prisen på apparater ikke afspejler forbruget af energi i apparatets levetid, hvilket kan medføre, at køberen i købsituationen ser bort fra det samlede energiforbrug i produktets levetid. Der bør derfor ske en mærkning af apparaterne efter energiforbrug, jf. nedenfor under tiltag i forhold til EU. En sådan ordning vil stimulere til, at der udvikles mere energieffektive apparater og at forbrugerne ved køb bliver gjort opmærksom på energiforbruget. Derudover er det enkleste at forbyde salg af de mest energiforbrugende apparater. Desuden bør der indføres en ordning, så forbrugerne gives incitament til at købe de mindst energiforbrugende apparater.

For at der lovgivningsmæssigt kan kræves energimærkning og det kan kræves, at energiforbruget skal fremstå tydeligt ved køb, skal EU have gennemført en energimærkeordning for produkttypen. Der er dog mulighed for at forhandle frivillige ordninger i det enkelte land eller i flere lande samlet. For at det kan lykkes at lave frivillige aftaler kræves, at nationale produkter er dominerende på det pågældende marked, eller at de større importører også indtræder i den frivillige ordning.

Der er gennemført mærkningsordninger i EU for nogle enkelte produkttyper:

- Hårde hvidevarer
- Biler (se transportafsnit)
- Forkoblinger til lysstofrør
- Klima anlæg og varmepumper
- Huse

Desuden er indgået danske frivillige ordninger på enkelte områder

- Vandpumper
- Villakedler under 70 kW
- Energiruder

I tabel 6 ses et eksempel på besparelsen for hårde hvidevarer ved at købe et bedre energimærket produkt.

Erfaringerne fra især hårde hvidevare området viser, at energimærkeordninger er ret effektive og sikrer, at forbrugerne overvejer energiforbruget inden køb.

Tabel 6: Eksempler på besparelse ved skift fra gammelt apparat til A++ mærket

Kølefryseskab: (Køl: 200 liter Frys: 50 liter)			
	Forbrug pr år		Besparelse pr år
	B	A++	Besparelse ved A++
KWh/år	406	177	229 kWh/år
Kroner/år	609	265	344 kroner/år
Kummefryser på 250 liter			
	Forbrug pr år		Besparelse pr år
	C	A++	Besparelse ved A++
KWh/år	379	177	202 kWh/år
Kroner/år	568	265	303 kroner/år
Køleskab på 200 liter			
	Forbrug pr år		Besparelse pr år
	A	A++	Besparelse ved A++
KWh/år	160	90	70 kWh/år
Kroner/år	240	135	105 kroner/år

Kilde: <http://www.hvidevarepriser.dk/index.aspx?articleid=+1251+1251> (Elsparefonden)

Ordningerne bidrager desuden til, at også sælgerne er opmærksomme på energiforbruget.

Energisparebeholdelserne kan understøttes ved en kombination af afgifter og tilskud. En afgiftsordning kan enten gennemføres som en differentieret afgift efter energiklasse, så afgiften er højest for de mest energiforbrugende produkter, eller den kan gennemføres ved at lægge afgift på alle apparater, mens der gives tilskud til de mest effektive. Afgiften kan også opkræves som en generel afgift på elforbruget, kombineret med tilskud til køb af energieffektive apparater. Elsparafonden og dens tilskud til køb af energieffektive køleskabe i efteråret 2005 er et eksempel på sidstnævnte.

Det økologiske Råd anbefaler, at der - efterhånden som der sker energimærkning i EU eller indgås frivillige aftaler for flere apparater - gennemføres ordninger med tilskud til køb af energieffektive apparater, finansieret via elafgiften eller via en generel afgift på produktgruppen. Samtidig skal minimumsstandarderne øges løbende, så de ringeste produkter udfases af markedet.

Finansiering af energibesparelser og udlån af elapparater via energiselskab til husholdninger

Efter aftalen mellem regeringen og nogle af de øvrige partier i Folketinget i sommeren 2005 har net- og distributionsselskaberne for el, fjernvarme, gas og olie fået et øget ansvar for gennemførelse af energibesparelser. Disse selskaber skal være ansvarlige for en stor del af de aftalte besparelser på 7,5 PJ pr år i perioden 2006 til 2013. Aftalen er ved at blive konkretiseret, og aftaler med selskaberne er ved at blive indgået.

En måde at sikre, at forbrugerne gennemfører energibesparelser, er at net- og distributionsselskaberne gør gennemførelse af energibesparelser lettere og billigere for forbrugerne. Det kan ske ved øget oplysningsvirksomhed i form af "pakkeløsninger" og ved konsulenttjenester. Selskaberne vil desuden kunne yde tilskud til energibesparelser, svarende til elsparefondens tilskud til energieffektive køleskabe, jf. ovenfor. Net- og distributionsselskaberne vil desuden kunne formidle og yde lån til energibesparende indsatser. Især i forhold til større investeringer i boliger, både udskiftning af større energiforbrugende apparater og øget boligisolering kan det være relevant. Finansieringen kan eventuelt ske via energiregningen. Da der skal være tale om reelle besparelser, er det et krav, at de opnåede energibesparelser går ud over de eksisterende lovgivningskrav, bl.a. i bygningsreglementet.

I den aftalte energisparehandlingsplan skelnes der ikke mellem el- og varmebesparelser. Det er et problem, da CO₂ emissionen fra kraftvarmeproduktion er væsentligt lavere end fra fjernvarmeproduktion. Det nye bygningsreglement afspejler, dette, idet varmemeforbrug tæller en faktor 1, mens elforbrug tæller en faktor 2,5.

De gennemførte aftaler om energibesparelser bør derfor suppleres med en aftale, som sikrer, at energibesparelserne sammensættes så miljøvenligt som muligt, dvs. så de opnåede reduktioner i CO₂ emissionerne bliver så store som muligt.

Det Økologiske Råd støtter derfor, at net- og distributionsselskaberne for el, fjernvarme, gas og olie får et øget ansvar for gennemførelse af energibesparelser og anbefaler, at selskaberne får mulighed for at yde rådgivning, lån og tilskud til energibesparende foranstaltninger.

Vi ser gerne, at energispareindsatsen for nogle af forsyningsarterne i praksis gennemføres ved en udlicitering af opgaven, eller at der ved oprettelse af en "Energisparefond" udover elsparefonden kommer uvildige energispareeksperter på banen.

De aftaler, der skal indgås med distributionsselskaberne, bør desuden afspejle, at CO₂ udledningerne fra elproduktionen er større end fra fjernvarmeproduktion. Den konkrete regulering bør vurderes af Energistyrelsen med udgangspunkt i, at elbesparelser tæller faktor 2,5, mens varmebesparelser tæller 1 ligesom i bygningsreglementet. Dette kræver dog en justering af udmøntningen af aftalen, som tager højde for den ændrede beregningsmetode.

Indsatser, Danmark skal arbejde for på EU plan

Flere apparater energimærkes

For at sikre en højere energieffektivitet af apparater er det helt afgørende, at der stilles højere energikrav til apparaterne. Man bør anvende ECO design direktivets muligheder for, at de dårligste apparater udfases. Desuden skal flere apparater energimærkes. Det nuværende tempo i vurderingen af apparater efter ECO design direktivet er alt for langsomt. I aftalen fra juni 2005 mellem regeringen og en række partier i Folketinget om den fremtidige energispareindsats er aftalt, at der på EU plan skal presses på for, at ECO design direktivet hurtigst muligt udmøntes i normer for en række produkter, herunder særligt for stand by forbruget. Det Økologiske Råd støtter dette.

Dette sammen med en regelmæssig revision af normerne på de områder, hvor der er gennemført en mærkning, vil sikre, at apparaterne til stadighed mærkes efter de bedste energinormer. De mindst energieffektive apparater bør samtidig forbydes markedsføring, hvilket ECO design direktivet åbner mulighed for.

På områder, hvor der ikke kan opnås enighed mellem landene om energimærkningsordninger eller hvis kommissionen ikke har ressourcer til at sikre fremdrift i arbejdet med mærkning, bør Danmark sammen med en gruppe af lande gå videre med normarbejdet ved frivilligt samarbejde, svarende til bl.a. Svanemærket. Der bør lægges et højt ambitionsniveau for det frivillige samarbejde.

Det Økologiske Råd anbefaler, at der i EU arbejdes for, at der afsættes flere ressourcer til energimærkning og gennemføres mærkning af flere produkter, bl.a. til at reducere standby forbruget af elapparater. Vi anbefaler desuden, at på de områder, hvor der er gennemført vurdering efter ECO design direktivet og er foretaget mærkning, bør mærkningsordningen revideres mindst hvert 5. år.

Danmark bør desuden arbejde for frivillige aftaler om mærkning på områder, hvor det er relevant, gerne sammen med andre lande.

Konkrete tiltag i den offentlige sektor

Offentlig grøn indkøbspolitik

Grønbogen om energieffektivitet peger på offentlige grønne indkøb som led i at sikre større energibesparelser. Også i Lissabon processen peges på offentlige grønne indkøb som led i at gøre EU til verdens mest konkurrencedygtige region. De offentlige indkøb i EU udgør 16% af EU's BNP ifølge grønbogen og i Danmark køber det offentlige ind for omkring 140 mia. kr. om året.

Der kan ifølge Kommissionens meddelelse om Grønne indkøb fra 2001 og det reviderede udbudsdirektiv fra 2003 stilles strengere miljøkrav til produkterne ved offentlige indkøb, end der kan ifølge de øvrige EU regler. Ved grønne indkøb bør ikke kun tages hensyn til energieffektivitet, men til alle miljø- og arbejdsmiljøkonsekvenser i et "vugge til grav" perspektiv. Ved udbud i Danmark kan stilles krav om miljømærke. Det kan opfyldes ved, at virksomheden dokumenterer, at kravene opfyldes. Hvis indkøb skal i EU udbud, er det ikke tilladt at stille krav om, at produktet skal være miljømærket, men der kan stilles krav om, at produktet opfylder de betingelser, der skal til for at opnå miljømærke.

Ved offentlige grønne indkøb kan sikres, at der er et markedsgrundlag for virksomheder og leverandører til at udbyde energieffektive produkter. De offentlige grønne indkøb kan herved bidrage til økonomisk sikkerhed ved udvikling af energieffektive produkter.

Det skal være let for de offentlige indkøbere at finde de rigtige produkter. Miljøstyrelsen skønner, at mere end 40.000 personer køber ind for det offentlige. Miljøstyrelsen har gennem en årrække udgivet en lang række indkøbsvejledninger om forskellige produktgrupper. Og har i 2003 taget initiativ til at nedsætte "Panelet for professionelle miljøbevidste indkøb". Dette har oprettet en grøn indkøbsportal, www.gronindkopsportal.dk, som giver eksempler på, hvilke miljøeffekter og/eller økonomiske gevinster man kan opnå ved at købe grønne produkter. Der er også et analyse- og strategiværktøj, hvormed man

bl.a. kan måle hvilke forvaltninger, der har den største andel af grønne indkøb.

Statens og Kommunernes Indkøbsservice (SKI) har også udarbejdet nogle redskaber til offentlige indkøb og har indgået rammeaftaler med en række leverandører af de varer og services, der bruges mest i den offentlige sektor.

Ifølge cirkulære fra 28.4.2005 om energieffektivisering i statens institutioner - <http://www.ens.dk/sw23206.asp> - skal statsinstitutioner have en indkøbspolitik, som stiller krav om energieffektive indkøb, herunder at følge Elsparefondens Indkøbsvejledning.

Eksempler på grønne indkøb i Danmark

- Staten er forpligtet til at købe A+ eller A++ køleskabe og for andre produkter A eller A+ mærkede produkter.
- Københavns kommune har oprettet en central indkøbsenhed, som foretager EU-udbud efter en ISO 14.001 certificeret proces, som sikrer at miljø og arbejdsmiljø inddrages på lige fod med pris, kvalitet og service.
- Vej og Park i København har skiftet til EDB- fladskærme for at spare energi.
- Storstrøms amt arbejder på at anskaffe de mest energibesparende apparater i alle deres institutioner. De har bl.a. oprettet en fond, hvor de låner penge ud til institutioner til køb af f.eks. A++-mærkede køleskabe. Institutionerne betaler pengene tilbage, når investeringen er tjent ind ved elbesparelser.
- Københavns kommune kræver partikelfiltre på alle dieselkøretøjer over 3,5 tons og på arbejdsmaskiner over 75 kW. Det omfatter både kommunens egne biler og firmaer som udfører arbejder for kommunen.
- I Fredericia kommune deltager 28 institutioner - over 1/3 af kommunens institutioner, som serverer mad - i et projekt Miljøvenlige køkkener, som serverer økologisk mad.

Der foregår således et stort arbejde i Danmark vedrørende offentlige grønne indkøb, men det kan styrkes yderligere ved, at kommunerne og regionerne også bliver underlagt de regler, der er gældende for staten. Desuden bør opstilles mål for offentlige institutioner, så udviklingen kan evalueres. Da den daværende regering i 2001 udsendte sin strategi for bæredygtig udvikling med tilhørende indikatorer, var grønne indkøb medtaget som indikator. Men denne blev taget ud, da strategien blev revideret efter regeringsskiftet. Argumentet var, at man ikke havde en målemetode. Men den findes i hvert fald til en vis grad i ovennævnte strategiværktøj.

Der er yderligere information i hæftet "Grønne indkøb betaler sig" fra Det Økologiske Råd, december 2005. Der hører desuden en undervisningsfilm til hæftet.

Det Økologiske Råd anbefaler, at:

- Grønne indkøb skal være obligatorisk for hele den offentlige sektor
- Der skal opstilles konkrete mål for andelen af grønne indkøb og udviklingen evalueres
- Der skal på udvalgte produktområder igangsættes udviklingsarbejde for mere energi- og miljørigtige produkter. Dette bør støttes via Miljøstyrelsens Virksomhedsordning, og denne bør styrkes, så den har mindst ligeså store ressourcer som den tidligere Renere Produkt pulje
- På udvalgte områder, hvor grønne produkter er dyrere end de gængse, skal der oprettes fonde/puljer, hvor decentrale institutioner kan søge støtte.

Indsatser, Danmark skal arbejde for på EU plan

I forbindelse med introduktion af nye Euronormer har kommissionen fremsat forslag om, at de offentlige myndigheder i EU skal købe en vis andel af mindre forurenende køretøjer. Formålet er at tilskynde til udvikling af nye, mere energieffektive og mindre forurenende biler. VW har f.eks. indstillet produktionen af 3 l Lupo bilen, da efterspørgslen udenfor Danmark var for lille.

Forslaget fra EU er, at 25% af de offentlige køb af tunge køretøjer (over 3,5 t) skal være mindre forurenende køretøjer, defineret som at de overholder den europæiske standard EEV. EEV er på flere punkter skrapere end Euro IV, men kan opfyldes af Euro IV-køretøjer påmonteret partikelfilter - muligvis skal der i nogle tilfælde også tilføjes denox-katalysator.

Det Økologiske Råd anbefaler, at Danmark i EU arbejder for, at der indføres en forpligtigelse til at gennemføre en grøn indkøbspolitik dels i EU's institutioner og dels i medlemslandene, samt at det offentlige forpligter sig til at købe en vis andel mindre forurenende køretøjer.



Sikring af statens og kommunernes gennemførelse af energibesparelser

Transport- og energiministeren har som led i regeringens Handlingsplan for en fornyet energispareindsats forpligtet de statslige institutioner til at fremme energibesparelser (Cirkulære om energieffektivisering i statens institutioner). De statslige institutioner skal bl.a.:

- Udøve en energieffektiv adfærd
- Indkøbe energieffektive produkter
- Gennemføre energieffektiv drift af bygninger, som staten benytter

Dog er det kun tiltag med en tilbagebetalingstid på under 5 år, der skal gennemføres

- Indberette og synliggøre energi- og vandforbrug og offentliggøre energimærkning af bygninger.

Institutioner med et energiforbrug over 100.000 kWh skal offentliggøre energiforbruget på Elsparefondens hjemmeside www.se-elforbrug.sparel.dk

Hvert ministerium skal udpege en energiansvarlig, koordinerende kontaktperson.

Cirkulæret lægger endvidere op til, at de statslige institutioner i større omfang end tidligere skal følge retningslinier og rådgivning fra bl.a. Elsparefonden, elnet-, naturgas-, og fjernvarmeselskaberne.

Cirkulæret indeholder som et bilag en vejledning, der uddyber og præciserer cirkulærets bestemmelser og giver konkrete anvisninger på udmøntningen af de enkelte paragraffer i cirkulæret.

I forbindelse med regeringens aftale om energibesparelser fra juni 2005 blev det aftalt, at regeringen skal indlede forhandlinger med kommunerne for at sikre, at de lever op til de samme krav om energieffektive indkøb og realisering af energibesparelser, som de statslige institutioner. Disse forhandlinger er ikke afsluttet endnu.

Det Økologiske Råd anbefaler, at også energibesparelser med op til 10 års tilbagebetalingstid skal gennemføres i staten, samt at forhandlingerne om, at kommunerne skal følge de samme regler, gennemføres hurtigst muligt og også udvides med aftaler med de nye regioner.

Udnyttelse af kommunale lånerammer til energibesparelser

Kommunerne må ifølge Bekendtgørelse om kommunernes låntagning fra 2003 optage lån til en række specifikke formål - herunder til at gennemføre energibesparende foranstaltninger - i egne bygninger og anlæg samt i institutioner, hvor låntagningen henføres til kommunen, bl.a. kommunale fællesskaber, aktieselskaber med kommunal deltagelse og selvejende institutioner (§ 2 stk. 8). Lånene kan højst have 25 års løbetid. Lån til disse formål er ikke underlagt de generelle regler om begrænsninger i kommunernes låntagning.

Der kan lånes til:

- foranstaltninger, som er nævnt i Byggestyrelsens bekendtgørelse om varmesyn, energiattest og energikonsulenter samt
- udskiftning af lyskilder og armaturer til mere el-økonomiske typer, anskaffelse af automatik til regulering eller styring af elforbruget samt udskiftning af elanlæg og elapparater i øvrigt til eløkonomiske typer.

Det betyder, at kommunerne har mulighed for at gennemføre økonomisk rentable energibesparende foranstaltninger og optage lån til at finansiere dem. Herved kan kommunen sikre sig en besparelse på det årlige budget, da de samlede årlige udgifter bliver mindre. Der er en formodning om, at kun et mindre antal kommuner er klar over denne mulighed for at låne til energibesparende foranstaltninger.

Det Økologiske Råd anbefaler, at kommunerne mere aktivt gøres opmærksom på muligheden for at lånefinansiere energibesparelser som led i bestræbelserne for at øge energibesparelserne i kommunerne.



Konkrete tiltag i det private erhverv

Vi foreslår som nævnt en grøn skattereform, som sikrer, at energifgifterne udvides til, over en årrække, at omfatte alle ikke-konkurrenceudsatte erhverv. Dette vil i sig selv give et kraftigt incitament til at gennemføre energibesparelser i disse erhverv, bl.a. i servicesektoren.

Vurdering af afgiftsnedsættelse på overskudsvarme, der benyttes til fjernvarme

Regeringen har netop vedtaget en nedsættelse af de samlede CO₂- og energifgifter på overskudsvarme, der anvendes eksternt. Formålet er at produktionen af fjernvarme fra forskellige producenter ligestilles mest muligt. Vores forslag om forøgelse af afgifterne for ikke-konkurrenceudsatte erhverv vil mindske behovet for afgiftsreduktionen.

Det er vanskeligt på forhånd at vurdere, om afgiftsnedsættelsen på overskudsvarme har et rimeligt niveau.

Det Økologiske Råd anbefaler derfor, at effekten af nedsættelsen vurderes årligt og nedsættelsens størrelse justeres, hvis der er behov herfor.

Garantiordning for energibesparelser i virksomheder, som kræver korte tilbagebetalingstider

Nogle virksomheder kræver en tilbagebetalingstid ned til 2 år for at gennemføre investeringer generelt, herunder i energibesparelser. Der kan derfor være behov for en garantiordning for investeringer i energibesparelser, som sikrer virksomheden mod tab på energiinvesteringen som følge af uforudsete ændringer i produktionen, f.eks. som følge af globaliseringen.

En skabelon for garantiordningen kan f.eks. være: Energiinvesteringen anmeldes til en af staten udpeget institution med angivelse af omkostning, formål, energibesparelse og hvilken produktion energiinvesteringen er tilknyttet. Hvis energibesparelsen er tilstrækkelig stor i forhold til omkostningen, garanterer staten for en del af investeringen, hvis produktionen lykkes. Er der tale om investeringer i maskiner mv. med kort levetid, gives garantien i op til 5 år. Er der tale om længerevarende investeringer, gives garantien i op til 10 år. I tabel 7 er vist en mulig skabelon for en garantiordning. For at sikre, at virksomheder ikke kræver garanti for alle - også helt sikre - investeringer, opkræves et administrationsgebyr, som finansierer de administrative udgifter til ordningen. Da de fleste investeringer i energibesparende foranstaltninger vil blive udnyttet i hele garantiperioden, vil det offentlige udgift til ordningen være lille, hvis den indrettes og administreres hensigtsmæssigt.

Det Økologiske Råd anbefaler, at der oprettes en garantiordning for rentable energibesparelser i erhvervsvirksomheder.

Tabel 7: Skabelon for en garantiordning for erhvervsvirksomheder

	Produktionsudstyr		Bygninger mv.
	5 års garanti for energiinvestering		10 års garanti for energiinvestering
Virksomhedens egen risiko	40 %	Virksomhedens egen risiko	40 %
Lukning inden 2 år	Ingen refusion	Lukning inden 4 år	Ingen refusion
Lukning efter 2-4 år	20 % refusion pr rest år til 5 år	Lukning efter 4-9 år	10% refusion pr rest år til 10 år
Lukning efter 5 år	Ingen refusion	Lukning efter 10 år	Ingen refusion

Da parkering tager meget areal op i bycentrene og er dyr at etablere og vedligeholde, indføres parkeringsafgifter både for beboere og for udefrakommende - de steder, hvor de ikke allerede opkræves. Parkeringsafgiften opkræves af kommunen og skal dække kommunens omkostninger til parkeringspladser.

Da parkeringsanlæg til boliger, f.eks. parkeringskælder, er meget dyre, skal det desuden sikres, at køb/leje af lejlighed adskilles fra køb/leje af parkeringsplads. Det vil betyde, at kun beboere med bil betaler omkostningerne til parkeringspladser.

Der indføres også kørselsafgifter for lastbiler. For produkter, der transporteres for konkurrenceudsatte erhverv tilbageføres afgiften til erhvervet via løntilskud. Kørselsafgiften betales både af danske og af udenlandske biler, hermed stilles dansk og udenlandsk erhvervskørsel lige.

Det Økologiske Råd anbefaler, at:

- Der indføres kørselsafgifter for personbiler, varebiler og lastbiler. Hvis det er en forudsætning for indførelsen, at registreringsafgiften for personbiler nedsættes, gøres dette provenuneutralt.
- Såvel kørselsafgift som den tilbageværende registreringsafgift skal differentieres efter bilens CO₂-udledning.
- Kommunen opkræver parkeringsafgifter i bycentrene, som dækker de reelle udgifter til parkering og reglerne ændres, så kun købere/lejere af lejligheder, som har bil eller som ønsker adgang til en parkeringsplads, skal betale udgifterne til parkeringspladser i ejendommen.

Det Økologiske Råd anbefaler desuden, at Danmark i EU arbejder for, at der udvikles en standard for et intelligent kørselsafgiftssystem, og der fastsættes minimumsafgifter for kørsel med personbiler, varebiler og lastbiler.

Afgifter på energi brugt i kollektiv transport

Energi brugt i kollektiv transport bør pålægges miljø- og energiafgifter på linie med andre energiforbrugere for at sikre et incitament til at anvende de mest energibesparende teknikker. Udgifterne til energi udgør i forvejen en stor post på de kollektive trafikselskabers regnskab, men ved at betale de samme afgifter som de øvrige sektorer vil de få et yderligere incitament til at anskaffe de mest miljø- og energieffektive transportmidler og udskifte ældre mere energiforbrugende køretøjer. For at omkostningerne til kollektiv trafik ikke skal stige, skal afgiften tilbageføres til den kollektive trafik, f.eks. efter lønudgifter eller efter andre kriterier, som opfylder de politiske mål for den kollektive trafik.

Det Økologiske Råd anbefaler, at kollektiv transport pålægges miljø- og energiafgifter samt at afgiften tilbageføres til den kollektive trafik.

Indsatser, Danmark skal arbejde for på EU plan

Regulering af energiforbrug og forurening fra flytrafik

Flytrafikken er kraftigt stigende, og med de faldende priser og den øgede rejseaktivitet vil denne udvikling fortsætte. Imidlertid udleder flytrafik store mængder drivhusgasser og skadesvirkningerne er større pga. udledning i stor højde. Derfor ganges udledning af drivhusgasser fra fly, der flyver i høje højder, normalt en faktor 3 for at afspejle skadevirkningen.

Samtidig er der ingen brændstofafgifter på flytrafik, da afgifter i et land i nogen grad kunne medføre, at brændstof blev tanket i andre lande. Flytrafikken betaler derfor ikke for de miljømæssige skader, de medfører.

Ideelt set bør flytrafik pålægges ensartede miljø- og energiafgifter, uanset hvor flyet tankes. Det er imidlertid ikke realistisk at få indført internationalt på nuværende tidspunkt.



For at kompensere for dette har national og international flytrafik til/fra Danmark hidtil været pålagt en passagerafgift i danske lufthavne. Denne er imidlertid ændret af regeringen i forbindelse med finansloven for 2006, så den ophører helt i 2007. Formålet med ændringen var at forbedre konkurrencevilkårene for de danske lufthavne.

Men Det Økologiske Råd ser passagerafgiften som udtryk for, at flypassagererne betaler en del af de miljøskader, de forvolder. Vi kræver derfor afgiften genindført, indtil der er gennemført andre og mere hensigtsmæssige internationale ordninger.

EU's miljøministre vedtog i 2005, at luftfartens CO₂ udslip skal reguleres ved kvoter, og det er kommissionens plan sidst på året 2006 at fremlægge en plan for, hvordan kvotereguleringen kan ske. Forslaget skal godkendes af Ministerrådet og af Europaparlamentet og forventes først at være gennemført i 2012. Den Europæiske sammenslutning af Luftfartselskaber har tilsluttet sig ideen om en kvoteregulering af flytrafikken. SAS tilslutter sig også ideen og forventer, at der på de lange ture bliver tale om en merpris på 63 kr og en merpris på 7 kr på de europæiske ruter (Politiken 13/1 2006). Der er således tale om langt mindre beløb end den passagerafgift, som nu bortfalder.

Det Økologiske Råd støtter ideen om kvoteregulering af flytrafikken, men mener, at Danmark bør arbejde for, at kvoterne gennemføres hurtigere og der tages hensyn til skadesvirkningerne ved udledning i høje luftlag. Samtidig bør Danmark arbejde for, at der vedtages internationalt fastsatte minimums-energiavgifter, som luftfartsselskaberne skal betale - i første omgang på EU-plan. For den nationale luftfartstrafik bør opkræves energiavgifter, men da lufttrafikken i Danmark er lille efter Storebæltsbroens åbning, vil dette have ringe betydning.

Det Økologiske Råd opfordrer desuden til, at passagerafgiften genindføres, indtil der er gennemført andre internationale reguleringer af flytrafikken forurening af mindst samme omfang.

Afgifter på skibsfart

Som for fly betales ikke miljø- og energiavgifter af brændstof brugt i skibe, da skibene kan vælge at tanke olie i udlandet, hvis afgiften kun opkræves i ét land. Der bør derfor arbejdes for at der gennemføres de samme regler for skibsfart, som er ved at blive gennemført for flytrafik. Da skibstrafik i mange tilfælde er et miljøvenligt alternativ til andre transportformer, kan meromkostningerne ved en kvoteordning og ved forskellige afgifter tilbageføres til rederierne. Der bør også pålægges miljø- og energiavgifter på national rutetrafik, idet pengene tilbageføres, f.eks. i form af løntilskud.

Det Økologiske Råd anbefaler, at der indføres samme regler for skibsfart, som er ved at blive gennemført for flytrafik, suppleret med minimumsenergiavgifter på EU-plan.



Vil du vide mere

www.ecocouncil.dk

Det Økologiske Råds hjemmeside med beskrivelser af Grønbog og andre rapporter om energibesparelser og miljøtiltag. Bl.a. følgende hæfter:

Det Økologiske Råd: "Få mere ud af mindre - om grønbogen om energieffektivitet", 2005

Det Økologiske Råd: "Lavenergibygninger, klasse 1", 2006

Det Økologiske Råd: "Grønne indkøb betaler sig", 2005

www.ens.dk

Energistyrelsens hjemmeside med beskrivelse af regeringens energipolitik og energisparepolitik. Bl.a. følgende rapporter:

Energistyrelsen: Energipolitisk redegørelse 2006

Energistyrelsen: Handlingsplan om energibesparelser 2005

Politisk aftale 10. juni 2005 om energispareindsats

www.hvidevarepriser.dk/

Elsparefondens oversigt over hårde hvidevarers energiforbrug

www.europa.eu.int

EU's officielle hjemmeside Bl.a. følgende rapporter:

Europakommissionen: "Få mere ud af mindre" - Grønbog om energieffektivitet 2005

Europakommissionen: "Grønbog om en europæisk energistrategi: bæredygtighed, konkurrenceevne og forsyningsikkerhed", 2006

Det Europæiske Miljøagentur - EEA: "Using the market for cost-effective environmental policy, Market based instruments in Europe", 2006

www.eeb.org

Den Europæiske Miljøorganisations hjemmeside





Afgiftsreform og energibesparelser Bedre udnyttelse af afgiftsinstrumentet

Forbruget af energi stiger i Danmark og globalt, energipriserne er stigende og konsekvenserne af klimaændringer skabt af det fossile energiforbrug viser sig stadig tydeligere. Energibesparelser er den mest effektive måde at reducere afhængigheden af fossil energi og mindske sårbarheden overfor prisstigninger. Samtidig er der et stort potentiale for at gennemføre energibesparelser. Besparelser kan i høj grad fremmes ved brug af økonomiske virkemidler.

EU Kommissionen udgav i juni 2005 en Grøn bog om energieffektivitet for at skubbe denne proces fremad. I dette hæfte viser Det Økologiske Råd, hvordan de forslag til økonomiske styringsmidler, EU's Grøn bog omtaler, kan konkretiseres og gennemføres i Danmark og hvilke indsatser, Danmark bør arbejde for på EU niveau. Skatterne kan omlægges som led i en grøn skattereform, så energibesparelserne øges og skatten på arbejde mindskes.

Sådanne afgiftsomlægninger kan være med til at mindske negative miljøpåvirkninger. Samtidig kan indkomstskatten sænkes. Dette giver mulighed for øget beskæftigelse, hvorved personer, som i dag er uden for arbejdsmarkedet, kan inddrages. Der er ved de foreslåede tiltag lagt vægt på, at det samlede skattetryk ikke stiger.

